

GEOMEDIA

Tartu suvekülastaja 2010

Uuringu lõppraport

**Teostaja: Konsultatsiooni- ja
koolituskeskus Geomedia OÜ**

Tartu 51007, Rüütli 4

Tel. 7441675

geomedia@geomedia.ee

www.geomedia.ee

Tartu 2010

Sisukord

1. Uuringu metoodika ja tegevuskava	4
2. Sisekülastaja ankeetküsitlus	6
2.1 Küsitluse läbiviimine ja metoodika.....	6
2.2 Tartu Eestisese suvekülastaja üldine profiil	7
2.3 Informatsiooniallikad Tartu kohta teabe hankimisel	11
2.4 Tartus viibimise kestvus, põhjused, reisivahendid ja –kaaslased	13
2.5 Külastatud kohad ja sündmused	16
2.6 Meeldinud aspektid linnas viibimise kestel	17
2.6 Mitte-meeldinud aspektid linnas viibimise kestel.....	18
3. Intervjuud turismikorraldajatega	20
3.1 Intervjuud Eesti turismikorraldajatega	20
3.2 Intervjuud Soome turismikorraldajatega	22
3.3 Intervjuud Rootsi turismikorraldajatega	23
3.4 Intervjuud Vene turismikorraldajatega.....	24
3.5 Intervjuud Läti turismikorraldajatega.....	25
3.6 Intervjuud Saksa turismikorraldajatega	26
4. Järeldused ja ettepanekud	28
4.1 Elanikkonna küsitlus.....	28
4.2 Intervjuud turismikorraldajatega.....	30
4.3 Ettepanekud.....	32
5. Võrdlus eelnevate uuringutega	33
6. Kasutatud materjalid.....	37
7. Lisad.....	38
Lisa 1 Sisekülastaja küsitlusankeet	38
Lisa 2 Turismikorraldajate intervjuueerimise ankeet	40
Lisa 3 Intervjuueeritud inimesed ja organisatsioonid.....	41

Tabelite ja jooniste loetelu

Tabel 1. Tartu Eestisisese suvekülastaja elukoht maakondade lõikes.....	7
Tabel 2. Vastuste jagunemine küsimusele: „Kui sageli Te üldiselt Tartut külastate?“	9
Tabel 3. Vastuste jagunemine küsimusele "Kui sageli Te üldiselt Tartut külastate?" vastajate kodumaakonna lõikes	10
Tabel 4. Tartu suvekülastajate eelnev isiklik seos Tartuga läbi õpingute või elukoha.....	11
Tabel 5. Vastuste jagunemine küsimusele: "Milline on Teie peamine informatsiooniallikas Tartu linna kohta? Millistest allikatest olete veel Tartu linna kohta infot saanud?"	12
Tabel 6. Vastuste jagunemine küsimusele: "Kas olete märganud suvekampaaniat "Tartus näeme"?"	13
Tabel 7. Vastuste jagunemine küsimusele: "Mitu päeva Te kokku Tartus viibisite?"	13
Tabel 8. Tartus ööbinute vastuste jagunemine küsimusele: „Kus Te Tartus reisi ajal ööbisite?“	13
Tabel 9. Vastuste jagunemine küsimusele: "Kellega koos Te tulite Tartusse?" ..	14
Tabel 10. Vastuste jagunemine küsimusele: "Millise transpordivahendiga Te tulite Tartusse?"	14
Tabel 11. Vastuste jagunemine küsimusele: "Mis oli Teie reisi lõppsiht?"	15
Tabel 12. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis oli Teie Tartu külastamise peamine põhjus?"	15
Tabel 13. Kulutuste erinevused vastavalt sellele, kas külastajad ööbisid Tartus või mitte	16
Tabel 14. Keskmised kulutused vastavalt ööbimiskohale	16
Tabel 15. Grupeeritud vastused avatud vastusega küsimusele „Palun nimetage paiku, mida Te Tartus olles külastasite“	17
Tabel 16. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis Teile Tartus meeldis?"	18
Tabel 17. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis Teile Tartus ei meeldinud?"	19
Tabel 18. Turismikorraldajate intervjuude teemafookused riikide lõikes.....	31
Tabel 19. Tartu Eestisisese suvekülastaja Tartus viibimise põhjus.....	34
Tabel 20. Tartu Eestisisese suvekülastaja reisikaaslased	35
Tabel 21. Tartu Eestisisese suvekülastaja ööbimisvalikud	35
Joonis 1. Tartu Eestisisese suvekülastaja elukoht maakondade lõikes	9
Joonis 2. Tartu suvekülastajate jagunemine soolises ja vanuselises lõikes	11

1. Uuringu metoodika ja tegevuskava

Tartu suvekülastaja uuringuga jätkatakse Tartu Linnavalitsuse ettevõtlusosakonna poolt 2004. aastal alustatud uuringute sarja, mille tegevuse põhieesmärgiks on iseloomustada Tartu linna suvekülastajaid, tuua välja turismivaldkonna probleeme ning esitada ettepanekuid Tartu linna kui külastuskoha edendamiseks. Praegune, 2010.a. suvekülastaja uuring, jaguneb kolme põhitegevuse vahel:

1. Mujalt Eestist (ehk väljastpoolt Tartumaad elavate) Tartu linna külastajate ankeetküsitlus nende külastusmotivatsioonide, -eesmärkide ja meeldinud/mittemeeldinud Tartu linnaelu aspektide kaardistamine. Küsitluse läbiviimisel lähtutakse eelmistel aastatel kasutatud sarnastest uuringute küsitlusankeetidest. Varasemates uuringutes kasutatud ankeetküsimused vaadati kriitiliselt läbi ja sobitati veebipaneeli võimalustega.
2. Intervjuud turismivaldkonnas tegutsevate ettevõtetega Eestis ja suvekülastajate peamiste päritoluriikide lõikes (st. Soome, Rootsi, Venemaa, Saksamaa, Läti). Välismaalaste turismikorraldusega seotud ettevõtete juhtide ja spetsialistide intervjueerimise eesmärgiks oli analüüsida nende motivatsioone Tartu kui külastuskoha paigutamiseks korraldatud reise tekkondadele ning soovitusi tegevusteks ja arendusteks mida Tartu linn võiks teha, et koostöö linna, kohalike ettevõtjate ja turismikorraldajate vahel paremini toimiks. Pärast turismivaldkonna spetsialistidega intervjuude läbiviimist viidi analüüsitud andmete paremaks mõtestamiseks sama intervjuuankeedi põhjal läbi intervjuud Tartu linna atesteeritud giididega (sh intervjueeriti viit atesteeritud Tartu giidi). Giidide intervjueerimise eesmärgiks oli kinnitada turismikorraldajate põhiseisukohtade paikapidavust.
3. Uuringu tulemuste tervikaruande koostamine koos üldiste järelduste ja ettepanekutega.

Uuringu teostamiseks läbiviidud tegevuste nimekiri on järgmine:

1. Veebipaneeli ankeedi koostamine
2. Veebipaneeli küsitluse käivitamine
3. Telefoniküsitluse ankeedi koostamine
4. Intervjueeritavate organisatsioonide nimekirja koostamine läbi SA Tartumaa Turismi kontaktide
5. Intervjueeritavate organisatsioonide nimekirja koostamine läbi EAS kontaktide sihtriikides
6. Intervjuude läbiviimine – Eesti organisatsioonid
7. Intervjuude läbiviimine – Läti organisatsioonid
8. Intervjuude läbiviimine – Venemaa organisatsioonid
9. Intervjuude läbiviimine – Soome organisatsioonid
10. Intervjuude läbiviimine – Rootsi organisatsioonid
11. Intervjuude läbiviimine – Saksamaa organisatsioonid
12. Intervjuude läbiviimine Tartu atesteeritud giididega
13. Veebipaneeli küsitlustulemuste analüüs
14. Intervjuude tulemuste analüüs riikide lõikes
15. Intervjuude tulemuste kokkuvõtete koostamine
16. Uuringu tervikaruande koostamine
17. Uuringu tulemuste esitlemine

2. Sisekülastaja ankeetküsitlus

2.1 Küsitluse läbiviimine ja meetodika

Tartu Eestisese suvekülastaja ankeetküsitlus viidi läbi veebipaneeli meetodil. Veebipaneel kujutab endast pidevalt uuendatavat ja täiendatavat isikute digitaalset andmebaasi. Panelistidelt on registreeritud järgmised tunnused: sugu, vanus, rahvus, perekonnaseis (vallaline, avatud abielus, abielus, lahutatud, lesk), haridustase (põhi, kesk, kõrgem), tegevusala (õpilane/üliõpilane, täiskohaga töötaja, osalise tööajaga töötaja, ettevõtja, lapsepuhkusel, pensionil, töötu, kodus töötaja jmt), elukoht (postiindeks). Lisaks on panelistidelt registreeritud vabatahtlikud andmeväljad nagu isikliku auto omamine, alla 17-aastaste laste arv, suitsetamine, sissetulekutase jmt. Panelistide andmeid palutakse perioodiliselt uuendada ning pikemalt inaktiivsed panelistid eemaldatakse andmebaasist. Veebipaneeli esinduslikkus Eesti üldpopulatsiooniga on tagatud sarnaselt teiste küsitluse (nt. telefoniküsitluse, silmast-silma küsitluse) vms meetodi abil läbiviidud küsitluse puhul. Koostatud valim on kindlate taustategurite – sugu, vanus, elukoht – üldpopulatsiooni suhtes esinduslik. Veebipaneeli kasutamise piiravaks teguriks on arvutikasutuse, sh interneti kasutamise, võimalus. Interneti kasutuse tase on Eestis antud hetkel ligikaudu 75%.

Eestis elavate inimeste, kes külastavad suvel Tartut, küsitluse esinduslikkus on tagatud läbi üldvalimi esinduslikkuse üldpopulatsiooni suhtes. Küsimustik saadeti välja representatiivsele valimile ning vastamisaktiivsus oli samuti representatiivne. Lähteülesandeks oli saada küsitleda 500 või enam suvel Tartut külastanud Eestis elavat inimest. Ankeetküsitluse alustuseks oli kvalifitseerimisküsimus: „kas olete sel suvel Tartut külastanud?“ Need kes ei olnud sellel suvel Tartut külastanud eemaldati valimist. Valimist olid eemaldatud ka kitsamalt Tartu linnas ja laiemalt Tartu maakonnas elavad inimesed ehk need, kes on veebipaneeli andmepanka enda elukoha vastavalt määratlenud. Küsitluses osalemise vanuseliseks nõudeks oli 18 eluaastat või vanem. Kokku saadeti uuringukutse 1863 panelistile kellest vastas andmekogumisperioodi jooksul 1245. 25 panelisti ei soovinud uuringus osaleda ja vajutasid loobumislinki. Kvalifitseerimisküsimusest läks edasi 624 panelisti, peale puhastamist (eemaldati täiesti poolelijäetud vastused) jäi andmestikku 554 respondenti. Küsitluse ankeet on toodud antud uuringu lisades (vt Lisa 1).

2.2 Tartu Eestisese suvekülastaja üldine profiil

Suviti külastab Tartut inimesi kõikidest Eesti maakondadest. Kui vaadelda riigisiseseid suvekülastajaid nende kodumaakonna lõikes, siis esindatud on kõik maakonnad va Tartu maakond ise, millest päritolu tähendas antud küsitlusest väljalangemist. Tabel 1 kirjeldab küsitletud suvekülastajate jagunemist nende kodumaakondade lõikes. Üldistatult võib väita, et külastajad jagunevad suhteliselt proportsionaalselt maakondade elanike suhtarvuga Eesti kogurahvastiku suhtes. Suuremad erinevused suhtarvust ilmnevad peamiselt kahe maakonna – Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa – puhul. Lääne-Virumaa näol on tegemist protsentuaalselt suurema suhtarvuga. Vastupidiselt Ida-Virumaale, mille puhul küsitletute protsent võrreldes maakonna elanikkonnaga on rekordiliselt madal. Proportsionaalsuse vaatenurgast negatiivsete näitajatega maakondadeks on lisaks Ida-Virumaale ainult Eesti läänepoolsemad ehk siis Tartumaast ja Tartust kaugemal asuvad maakonnad: Saaremaa, Hiiumaa, Läänemaa ja Raplamaa.

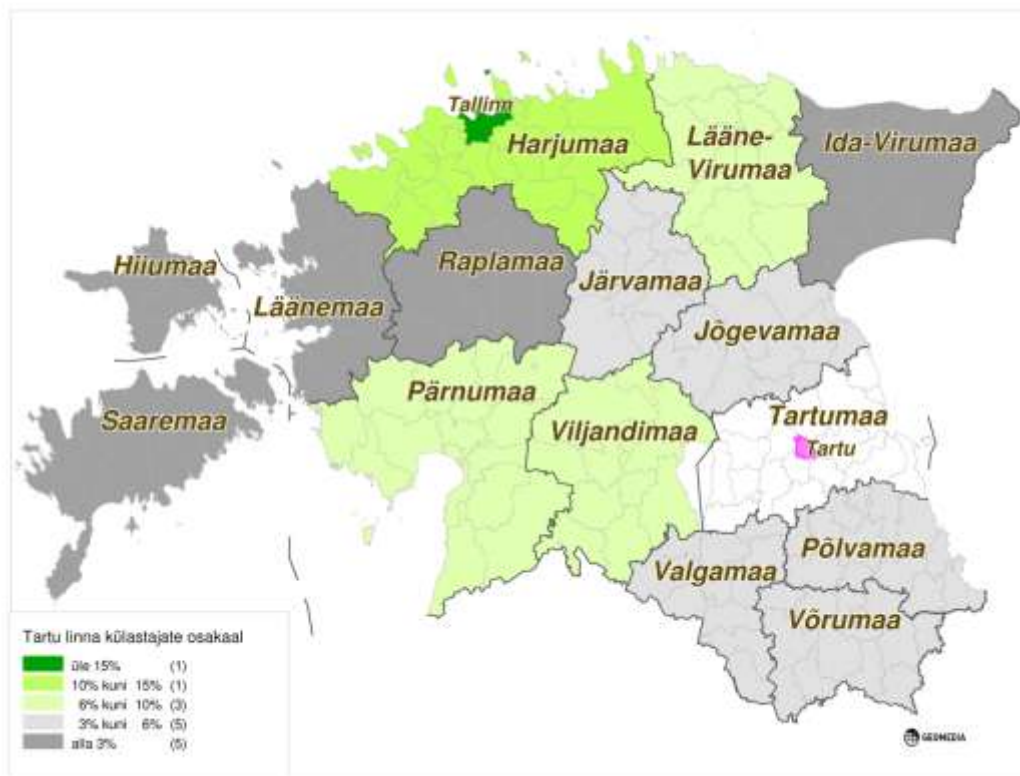
Tabel 1. Tartu Eestisese suvekülastaja elukoht maakondade lõikes

Kodumaakond	Vastanute arv	% küsitletutest	Maakonna elanike osakaal kogu Eesti elanikkonnast ¹	% vahe
Tallinn	158	31,2%	29,9%	1,30%
Harju	62	12,3%	10,5%	1,80%
Lääne-Viru	47	9,3%	4,9%	4,40%
Pärnu	47	9,3%	6,7%	2,60%
Viljandi	40	7,9%	3,9%	4,00%
Jõgeva	26	5,1%	2,6%	2,50%
Võru	26	5,1%	2,8%	2,30%
Järva	23	4,5%	2,6%	1,90%
Valga	23	4,5%	2,5%	2,00%
Põlva	16	3,2%	2,3%	0,90%
Ida-Viru	14	2,8%	12,3%	-9,50%
Lääne	8	1,6%	2,0%	-0,40%
Saare	7	1,4%	2,6%	-1,20%
Rapla	6	1,2%	2,7%	-1,50%
Hiiumaa	3	0,6%	0,8%	-0,20%

¹ Elanike arvu allikas: Rahvastikuregistri 2010.a. alguse andmed

Eesti maakondade jagunemist Tartu suveküllastajate osakaalu lõikes iseloomustab joonis 1. Tartu 2010. aasta riigisisised suveküllastajad võib maakonniti tinglikult jagada nelja põhipiirkonda. Esmaseks ja lähedaimaks piirkonnaks on Lõuna-Eesti (kaasa arvatud Pärnumaa), kus elab suhteliselt arvukas osa Tartu siseriiklikest suveküllastajatest. Arvukaimaks piirkonnaks on sellegipoolest Eesti pealinnaregioon (antud juhul tuleb siinkohal silmas pidada Harju maakonda) koos selle kahe idapoolsema maakonnaga, Järvamaa ja Lääne-Virumaaga. Küllastajate arvu poolest moodustavad omaette piirkonna neli läänepoolsemat maakonda: Hiiumaa, Saaremaa ja Raplamaa. Sarnase tunnusega ehk madala Tartut küllastavate elanike arvuga maakond on ka Ida-Virumaa, kuid seoses geograafilise kaugusega eelnevalt mainitud maakondadest, ning samas ka märgatavalt erineva küllastajate arvu tõttu, tuleb Ida-Virumaad vaadelda omaette üksusena vaadeldavas neljas piirkonnas.

Tartu suveküllastajate koguarvu hulgas omab kitsamalt võetuna suurimat osakaalu Tallinn, laiemalt Harju maakond. Et Tallinna elanikkond moodustab suurema osa Harjumaa elanikkonnast, siis on otstarbekam vaadelda antud juhul linna kui omaette maakonda, sest vastasel juhul moonutaks Tallinn Harjumaa üldisi näitajaid liiga palju. Kokku moodustasid Tallinnas ja Harjumaal elavad inimesed 43,5% suveküllastajatest, mis on märkimisväärselt suurem osakaal teistest Eesti maakondadest eraldivõetuna. Suuruselt teiseks piirkonnaks osutus nn. Lõuna-Eesti piirkond koos Pärnumaaga, mille elanikkond moodustas koguküllastajate arvust ligikaudu kolmandiku ehk 35,1%. Saare-, Hiiu-, Lääne- ja Raplamaa elanike osakaal suveküllastajatest moodustas koosvaadelduna 4,8% ning Ida-Virumaa kui antud juhul eraldiseisva piirkonna vastav näitaja oli 2,8%. Seega jääb küllastajate osakaalult „sõelale“ kaks põhipiirkonda: Tallinn ja Harjumaa koos Lääne-Viru ning Järvamaaga, mis moodustas küllastajate osakaalust laias laastus 2/5 ning Lõuna-Eesti piirkond, mille osakaaluks küllastajate koguarvust oli ligikaudu 1/3. Kokku moodustavad nimetatud kahe piirkonna elanikud ligikaudu 4/5 Tartu Eestisestest suveküllastajate koguarvust.

Joonis 1. Tartu Eestisese suvekülastaja elukoht maakondade lõikes

Külastuste sageduse poolest moodustasid üldvalimis valdava osa need Tartu linna külastajad, kes viibivad Tartus mõned korrad aastas (vt. tabel 2). Suuruselt teiseks grupiks on need, kes külastavad Tartut üldiselt 1-3 korda kuus. Koosvõetuna moodustasid nimetatud kaks gruppi ehk inimesed, kes külastavad linna 1-3 korda kuus kuni mõned korrad aastas, rohkem kui 4/5 ehk 83,1% kõikidest küsitluses osalenutest.

Tabel 2. Vastuste jagunemine küsimusele: „Kui sageli Te üldiselt Tartut külastate?“

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Peaaegu iga päev	11	2,0%
1-3 korda nädalas	14	2,5%
1-3 korda kuus	154	27,9%
Mõned korrad aastas	304	55,2%
1 kord aastas	32	5,8%
Korra 2-3 aasta tagant	23	4,2%
Harvemini	13	2,4%
Kokku	551	100%

Vaadeldes Eesti maakondi Tartu suvekülastajate külastussageduse lõikes, siis erinevad eelkõige need maakonnad, mis paiknevad Tartumaale lähemal ning mis on selle tõttu Tartu kui regionaalse keskuse teeninduspiirkonnas. Külastussageduse poolest erineb eriti märkimisväärselt eelnevalt käsitletud Lõuna-Eesti piirkond va. antud juhul Pärnu. Jagades küsitluses osalenute

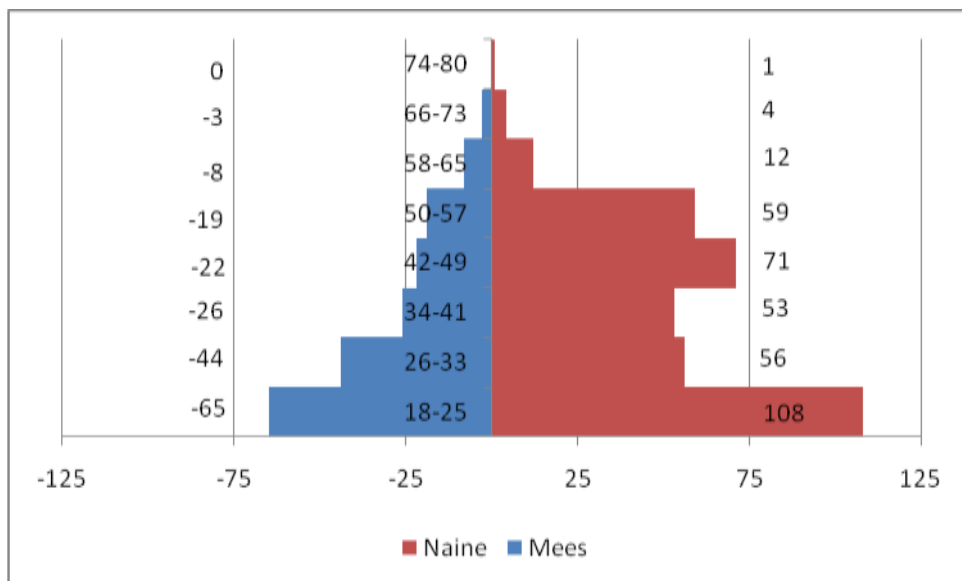
vastuste „mõned korrad aastas“ summa vastuste „1-3 korda kuus“ summaga vastanute kodumaakondade lõikes, siis on Jõgeva-, Põlva- ja Valgamaa tulemused väiksemad kui üks (vastavalt 0,29, 0,45 ja 0,54), mis tähendab seda, et vastavate maakondade inimesed külastavad Tartut üldiselt tihedamini kui mõned korrad aastas. Teiste maakondade tulemused sarnase tehte puhul on märkimisväärselt suuremad millest järeldub, et need ei ole Tartuga niivõrd tugevalt seotud. Vaadeldavast Lõuna-Eesti piirkonnast eristuvad Viljandi- ja Võrumaa (vastavalt 1,29 ja 1,27 ehk siis vähemalt kaks korda väiksema näitajaga külastussageduse osas) ning eriti Pärnumaa ($5/30=6$), mille osakaal riigisisestest külastajate koguarvust on küll märkimisväärselt suur, kuid külastussagedus seevastu üks madalamaid.

Tabel 3. Vastuste jagunemine küsimusele "Kui sageli Te üldiselt Tartut külastate?" vastajate kodumaakonna lõikes

	Peaaegu iga päev	1-3 korda nädalas	1-3 korda kuus	Mõned korrad aastas	1 kord aastas	Korra 2-3 aasta tagant	Harvemini
Tallinn	2	2	33	96	11	10	4
Harju	0	2	13	34	8	4	1
Hiiu	0	0	1	1	1	0	0
Ida-Viru	0	0	3	11	0	0	0
Jõgeva	1	6	14	4	0	0	1
Järva	0	0	3	17	0	3	0
Lääne	0	1	1	3	2	0	1
Lääne-Viru	3	1	12	29	0	2	1
Põlva	0	0	11	5	0	0	0
Pärnu	0	0	5	30	7	3	3
Rapla	1	0	0	5	0	0	0
Saare	0	0	3	2	1	0	1
Valga	1	2	13	7	0	0	0
Viljandi	0	0	17	22	0	1	0
Võru	1	0	11	14	0	0	0

Tartu suvekülastaja keskmine vanus on 38 eluaastat. Vanusegrupiti külastavad Tartut pigem nooremad inimesed. Suviste külastajate koguarvust moodustasid elueas 18-33 inimesed 49,5% ehk ümardatult poole kõikidest külastajatest.

Soolises lõikes esineb Tartu suvekülastajate seas oluline vahe – naiste osakaal on märkimisväärselt suurem ning meeste/naiste suhe külastajate hulgas on suurusjärgus 1:2 (vt. joonis 2). Praktiliselt tähendab see seda, et suvekülastajate hulgas on üldstatult iga suvise meessoost linnakülastaja kohta kaks naissoost külastajat. Soolise jagunemise ebavõrdsus esineb kõikides vanusegruppides, muutudes suurusjärgus 1:3 (vanusegrupid 42-49 ja 50-57) kuni 3:4 (vanusegrupp 26-33).

Joonis 2. Tartu suvekülastajate jagunemine soolises ja vanuselises lõikes

Kahe eraldiseisva küsimusega uuriti Tartu suvekülastajate seast seda, kas nad on oma elu eelnevatel perioodidel õppinud ja/või elanud Tartus (vt. tabel 4). Soolises lõikes on suhtarvud üsnagi sarnased, st vähem kui kolmandik, meeste puhul 27,8% ja naiste puhul 30,8%, on õppinud mingil ajaperioodil mõnes Tartus asuvas haridusasutuses. Tartus on eelnevalt teatud aja elanud 31% küsitletud meestest ja 29,1% naistest. Sarnaselt üldisele erinevusele soolises lõikes Tartu suvekülastajate seas erineb meeste ja naiste osakaal Tartus õppinute ja elanute absoluutarvudes. Tartus mingil ajahetkel õppinud naiste absoluutarv on enam kui kaks korda suurem Tartus õppinud meeste omast ehk naiste osakaal on suurem kui 2/3 (st. 68%). Tartus mingil ajaperioodil elanud linnakülastajate jagunemine soolises lõikes moodustavad mehed 35%.

Tabel 4. Tartu suvekülastajate eelnev isiklik seos Tartuga läbi õpingute või elukoha

	Mehed			Naised		
	Jah	Ei	Vastamata	Jah	Ei	Vastamata
Kas olete kunagi Tartus õppinud?	52 (27,8%)	117 (62,6%)	18 (9,6%)	112 (30,8%)	229 (62,9%)	23 (6,3%)
Kas olete kunagi Tartus elanud?	58 (31,0%)	113 (60,4%)	16 (8,6%)	106 (29,1%)	233 (64,0%)	25 (6,9%)

2.3 Informatsiooniallikad Tartu kohta teabe hankimisel

Tabel 5 kirjeldab Tartu suvekülastaja linna kohta käiva info allikate jagunemist. Tegemist oli mitme vastuse variandiga küsimusega, st suvekülastaja võis valida nimekirjast mitu peamist allikat ja lisaallikat. Ülekaalukalt olulisimateks info

saamise ja vahetamise võimalusteks on olnud külastaja enda eelnevad kogemused ja inimese sotsiaalne võrgustik st. tema sõbrad ja tuttavad. Oluliselt järgmiseks saab pidada tänapäevaseid internetivõimalusi, sest infoallikana on märgitud ära nii Tartu linna kui kohaliku omavalitsuse ametlik koduleht, ajakirjandus (millest teatud osa moodustab ajakirjanduse internetiväljaanded) ja teised internetiallikad sh muud Tartut tutvustavad leheküljed. Muu internetiallikana on vabavastusena märgitud veel erinevaid portaale ja otsingumootoreid (Rate, Google, Piletilevi, Delfi, 24tundi, Yritused jmt). Muude allikatena on vabavastuses välja toodud valdavalt Tartu kohta käiva info saamise sugulastelt (st. sugulasi ei paigutatud sõprade/tuttavate hulka vaid toodi välja eraldi). Paberväljaandena ilmuvad ajalehed, televisioon ja raadio omaette meediagrupina moodustavad suhteliselt teisejärgulise osa, sest nende osakaal peamiste allikatena on oluliselt väiksem. Eesti sisekülastaja jaoks tähtsusest kolmanda ja suhteliselt marginaalse grupi moodustavad spetsiaalselt turismindusele suunatud internetivälised infoallikad nagu seda on turismitrükised, Tartu turismiinfokeskus ja reisibürood.

Tabel 5. Vastuste jagunemine küsimusele: "Milline on Teie peamine informatsiooniallikas Tartu linna kohta? Millistest allikatest olete veel Tartu linna kohta infot saanud?"

Vastusevariant (kokku vastanuid)	Peamine allikas	Lisaallikas	Ei kasutanud
Eelnevad külastused (459)	62,3%	26,6%	11,1%
Sõbra/ tuttava soovitus (469)	61,2%	30,3%	8,5%
www.tartu.ee (409)	32,0%	27,9%	40,1%
Ajakirjandus (440)	30,9%	43,9%	25,2%
Televisioon (429)	25,9%	43,8%	30,3%
Raadio (406)	20,2%	38,9%	0,9%
Muu internetiallikas (395)	16,7%	28,1%	55,2%
Muu allikas (369)	10,6%	8,9%	80,5%
www.visittartu.ee (371)	7,3%	16,7%	76,0%
www.tartusnaeme.ee (368)	6,8%	9,5%	83,7%
Turismitrükised (375)	5,3%	21,3%	73,3%
Tartu linna Facebook-i konto (374)	5,3%	11,5%	83,2%
Turismiinfokeskus (373)	2,7%	12,6%	84,7%
Reisibüroo (367)	1,1%	4,4%	94,6%

Ligikaudu kolmandik riigisiseseid Tartu külastajaid on märganud linna suvekampaaniat „Tartus Näeme“ (vt. tabel 6). Vabavastuste jagunemine suvekampaania märkamise asukoha üle jagunes järgnevalt: 27.2% trükimeedias, 20,3% televisioonis, 19,0% internetis, 13,3% transpordivahendis või peatuses, 8,9% raadios ning 11,4% ei osanud täpselt määratleda kus nad reklaami märkasid.

Tabel 6. Vastuste jagunemine küsimusele: "Kas olete märganud suvekampaaniat "Tartus näeme"?"

Vastusevariant	Vastanute arv	Vastanutest
Jah	175	32,2%
Ei	369	67,8%
Kokku	544	100,0%

2.4 Tartus viibimise kestvus, põhjused, reisivahendid ja -kaaslased

Tabel 7 kirjeldab Tartu suvekülastajate külastuspikkust päevades. Külastajate keskmine külastusaeg ei ole valdavalt pikem kui päev või 2-3 päeva. Veidi vähem kui pooled kõikidest linna külastajatest viibisid Tartus alla päeva ehk siis ei vajanud linnas öömaja. Valdav enamus linnas ööbivatest külastajatest viibisid Tartus mõned päevad.

Tabel 7. Vastuste jagunemine küsimusele: "Mitu päeva Te kokku Tartus viibisite?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Alla 1 päeva	241	47,1%
2-3 päeva	175	34,2%
4-5 päeva	44	8,6%
6-7 päeva	15	2,9%
Üle 7 päeva	37	7,2%

Tartu riigisisese külastaja puhul on iseloomulik, et juhul kui ööbitakse linnas, siis reeglina lähedaste juures (vt. tabel 8). Küsimuse „Kus Te Tartus reisi ajal ööbisite?“ vastusevariant „sugulase, sõbra või tuttava juures“ on valdav teiste võimalike ööbimisvõimalustega võrreldes. Kuna vastaja võis külastada Tartut suve jooksul mitu korda, siis võis ta antud juhul valida ka mitu vastusevarianti. Sellegi poolest prevaleerib sisekülastajate puhul lähedaste juures ööbimine ning teised ööbimisvõimalused on tunduvalt vähemkasutatud.

Tabel 8. Tartus ööbinute vastuste jagunemine küsimusele: „Kus Te Tartus reisi ajal ööbisite?“

Vastusevariant	Jah		Ei	
	Vastanute arv	Vastanute %	Vastanute arv	Vastanute %
Hotellis	20	9,0%	203	91,0%
Külastajate majas	6	2,7%	217	97,3%
Hostelis	8	3,6%	215	96,4%
Sugulase, sõbra või tuttava juures	180	80,7%	43	19,3%
Telgis, autos	11	4,9%	212	95,1%

Sisekülastaja oli suvel Tartusse tulnud enamasti oma lähedaste inimestega (vt. tabel 9). Reisitakse koos terve perega või sagedamini mõne oma pereliikmega

(nt vabavastused „elukaaslasega“, „lapsega“). Vähemal määral tehakse suviseid Tartu külastusi üksi, reisid kolleegidega või ekskursioonigrupiga on kogukülastuste arvuga võrreldes suhteliselt harvad.

Reisikaaslaste koguarv ei ületa reeglina 5 inimest. Kokku on märgitud reisikaaslaste arvuks 0 kuni 5 üheksal juhul kümnest. Üksikutel juhtudel on reisikaaslaste koguarvuks märgitud rohkem kui paarkümmend inimest ning sellistel korradel on tegemist olnud ekskursioonigrupiga või kolleegidega st. grupiväljasõiduga.

Tabel 9. Vastuste jagunemine küsimusele: "Kellega koos Te tulite Tartusse?"

Vastusevariant	Vastanute arv	Vastanute %
Üksi	113	20,32%
Perega	254	45,68%
Sõpradega	155	27,88%
Kolleegidega	27	4,86%
Ekskursioonigrupiga	7	1,26%

Transpordivahendina eelistatakse reeglina sõiduautot (vt. tabel 10) ning sellega on Tartut suvel külastanud 2/3 kõikidest suvekülastajatest. Ühistranspordivahendite nagu bussi ja eeskätt rongi kasutamine Tartu sõitmiseks on koguarvu kõrval vaadelduna vähem kasutatud. Mootorrattaga ja häälega reisijate arv moodustas mõlemal juhul 1% kõikidest Tartu külastajatest. Küsitletud Eesti sisekülastajatest polnud keegi kasutanud Tartusse jõudmiseks lennukit.

Tabel 10. Vastuste jagunemine küsimusele: "Millise transpordivahendiga Te tulite Tartusse?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Oma autoga	284	55,6%
Sõbra/ tuttava autoga	97	19,0%
Bussiga	85	16,6%
Rongiga	35	6,8%
Mootorrattaga	5	1,0%
Hääletasin	5	1,0%
Lennukiga	0	0,0%

Suvekülastajate hulgas on Tartu linn olnud enamasti kas ainsaks või üheks peamiseks reisisihiks (vt. tabel 11). Tartu on suvel reisijate jaoks omalaadseks väravaks muudesse lähedalasuvatesse paikadesse. Juhul kui enne või pärast Tartus viibimist külastati ka muid sihtpunkte, siis oli valdavas enamuses tegemist mõne Lõuna-Eesti asula või piirkonnaga: nt. Elva, Jõgeva, Põlva, Valga, Võru, Setumaa jt.

Tabel 11. Vastuste jagunemine küsimusele: "Mis oli Teie reisi lõppsiht?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Tartu oli ainus reisisiht	256	50,2%
Tartu oli peamine reisisiht	92	18,0%
Tartu oli üks mitmest reisisihist	98	19,2%
Tartu oli vähem oluline reisisiht	10	2,0%
Viibisin Tartus vaid läbisõidul	54	10,6%

Põhjused Tartu külastamiseks on küllaltki mitmekesised (vt. tabel 12). Suvekülastaja peamine motivatsioon Tartus viibida oli seotud mingil moel vaba aja veetmisega ja rekreatsiooniga: kohtumine lähedastega („sõpru näha“, „tuttavatele külla ja linna vaatama“, „tuttavatega kohtumine“, „sõbrad, melu ja Genialistide klubi“, „sugulaste/vanemate külastamine“), poodides käimine („poodides oli vaja käia“, „poodide külastamine“, „Raadi autoturg“), mõne kultuurisündmuse jälgimine ja selles kaasalöömine („Hansalaat“, „teatrikülastus“) või siis lihtsalt puhkuse veetmine oli põhjuseks ligikaudu 3/4 kõikidele suvel Tartut külastanud sisekülastajale. Ameti ja elukutsega seotud põhjused moodustasid umbes kümnendiku (nt. „töökoosolek“, „töövestlus“, „töö“). Omaette valdkonna moodustasid meditsiinilised vajadused, kus inimeste Tartus viibimise põhjuseks oli arsti külastamine või mõni meditsiinilise protseduur. Väiksema kuid sellegipoolest märkimisväärse osa külastuste põhjuseks olid seotud õpingutega, sh nii nende alustamisega kui lõpetamisega (nt. „kooli sisseastumiskatsed“, „käisin magistriõpingute lõpuaktusel“, „ülikooliga seotud vilistlasüritus“, „õppetöö“).

Tabel 12. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis oli Teie Tartu külastamise peamine põhjus?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Kohtumine lähedastega	149	32,8%
Ajaveetmine	73	16,1%
Kaubandus, poodlemine	71	15,6%
Kultuurialased	53	11,7%
Ametialased	45	9,9%
Meditsiinilised	32	7,0%
Haridusalased	31	6,8%

Tartus tehtud kulutused erinesid külastajate lõikes väga suurel määral. Põhjuslikuks muutujaks kulutuste erinevusel oli inimese ööbimine linnas st. juhul kui inimene ööbis oma reisi ajal Tartus, siis olid tema tehtud kulutused kõikide kululiikide lõikes märgatavamalt suuremad. Tabel 13 iseloomustab suvekülastajate tehtud keskmisi kulutusi küsimuse „kas ööbisite reisi ajal Tartus?“ vastuste „jah“ ja „ei“ lõikes. Ööbimisele kuluv keskmine kulutatav summa on antud juhul teatud mõttes moonutatud, sest enamus ööbivatest linna külastajatest ööbis sugulaste või tuttavate juures (st. keskmiselt 183.- krooniga ei ole võimalik Tartus tasulist majutusteenust osta). Üldistatuna on võimalik

väita, et Tartus ööbivad siseriiklikud külastajad kulutavad linnas ca kolmandiku võrra rohkem, kui vaid läbisõidul olevad linna külastajad. Kulutuste erinevust vastavalt sellele, milline on olnud linnakülastaja ööbimisvalik kirjeldab tabel 14.

Tabel 13. Kulutuste erinevused vastavalt sellele, kas külastajad ööbisid Tartus või mitte

Keskmised kulud inimese kohta	Kas ööbisite reisi ajal Tartus?	
	Jah	Ei
Kaupadele/ teenustele	786 kr	696 kr
Toidule	430 kr	280 kr
Meelelahutusele	440 kr	134 kr
Ööbimisele	183 kr	14 kr
Transpordile	458 kr	383 kr
Kogukeskmise	2 297 kr	1 507 kr

Tabel 14. Keskmised kulutused vastavalt ööbimiskohale

Keskmised kulutused	Hotell	Külaste- maja	Hostel	Sugulaste, sõprade/ tuttavate juures	Telgis, autos vmt
Kaupadele/ teenustele	1103 kr	380 kr	350 kr	759 kr	523 kr
Toidule	403 kr	317 kr	394 kr	445 kr	538 kr
Meelelahutusele	693 kr	220 kr	243 kr	427 kr	375 kr
Ööbimisele	1215 kr	550 kr	786 kr	41 kr	17 kr
Transpordile	432 kr	417 kr	663 kr	463 kr	1008 kr
Kokku	3 846 kr	1 884 kr	2 436 kr	2 135 kr	2 461 kr

2.5 Külastatud kohad ja sündmused

Kokku nimetati küsitluses osalenute poolt külastatud paikadena 945 erinevat märksõna. Grupeeritult on külastatud paigad esitatud tabelis. Külastatud paigad jäävad valdavas enamuses Tartu kesklinna Raekoja platsi kui vanalinna ning Kaubamaja kui keskse kaubanduskeskuse lühikese jalutuskäigu kaugusele. Sellest selgelt ja arvukalt eraldus märksõnana ainult Lõunakeskus. Peamiselt on märksõnade näol tegemist kaubanduskeskustega ning kesklinna toitlustuskohtadega. Sellele järgnevad linna kultuurilised objektid nagu Toomemägi, muuseumid, Emajõe kallas jmt.

Tabel 15. Grupeeritud vastused avatud vastusega küsimusele „Palun nimetage paiku, mida Te Tartus olles külastasite“

Paigad	Vastanute arv	Vastanute %
Ostukeskus (nt. Tartu kaubamaja, Tasku keskus, Eedeni keskus)	239	25,3%
Kesklinn/vanalinn	177	18,7%
Muu (nt. ülikool, Emajõe kallas, turg)	113	12,0%
Lõunakeskus	112	11,9%
Pubi, kohvik (nt. Suudlevad Tudengid, Wilde, Püssirohu kelder)	103	10,9%
Muuseumid, botaanikaaed	75	7,9%
Toomemägi	62	6,6%
Ööklubid (nt. Maasikas, Tallinn)	24	2,5%
Teater	21	2,2%
Kino (Cinamon, Ekraan)	19	2,0%

Küsitletute seas konkreetseid sündmusi, millel oleksid paljud linna külastajad viibinud, eraldi välja tuua pole peale Hansapäevade võimalik. Valdav enamus vastuseid küsimusele „palun nimetage üritusi/sündmusi, mida Te Tartus olles külastasite“ olid eitavad st. külastajad ei kavatsenud võtta osa ega osalenud ühelgi konkreetsetel üritusel. Seevastu esines eraldi üksikuid või paaril juhul mainitud üritusi nagu näiteks: Jaan Tätte kontsert, Vanemuise teatrietendus, kino, „Popside“ kontsert, raekoja plats „Rannavolle“, Ahhaa, „Evita“, Plink Plonk, Raadi jaanituli, Sunfest, Tartu päev jmt.

2.6 Meeldinud aspektid linnas viibimise kestel

Kokku esitasid küsitluses osalenud Tartu külastajad 1098 erinevat Tartu meeldivat aspekti (vt. tabel 16). Peamine meeldinud linnaelu aspekt oli tegelikult Tartu linn – eeskätt kesklinn – ise. Suvistele külastajatele meeldis selle korrastatus ja rohelus. Lisaks korrastatusele ja rohelusele meeldis külastajatele ka linna kompaktsus – erinevate kohtade ja vaatamisväärsuste distants üksteisest on suhteliselt väike ning liikuda nende vahel saab kiiresti ning enamasti jalgsi, st huvitavad kohad on „käe-jala juures“. Lisaks tekitab korrastatud ja roheline miljöö hubase tunde, mistõttu on märkimisväärselt palju täheldatud, et koos meeldivad linna elutempoga tunnetatakse Tartut kodusena. Teiseks suuremaks märksõnaks linnaelu juures meeldinud aspektide juures oli linnaelu loovad inimesed ise. Täpsemalt defineerides meeldis linnakülastajatele inimeste sõbralikkus, mida iseloomustati märksõnadega „sõbralik suhtumine“ või „toredad inimesed“. Sõbralikku üldmuljet võimendas omakorda viited heale teenindusele nii kaubanduskeskustes, poodides kui ka toitlustusasutustes.

Tabel 16. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis Teile Tartus meeldis?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Palju rohelist, hubane linnaruum	178	16,2%
Lahked, sõbralikud inimesed	160	14,6%
Hea linna üldmulje, õhkkond	137	12,5%
Korrastatud linn	127	11,6%
Kaubandus, poed	110	10,0%
Muu meeldinud linnaelu aspekt	82	7,5%
Vanalinn	76	6,9%
Emajõgi ja selle kaldapealsed	62	5,6%
Head söögikohad	43	3,9%
Liikluskorraldus	42	3,8%
Klubid, üritused	36	3,3%
Ülikool	19	1,7%
Botaanikaaed	14	1,3%
Lõunakeskus	12	1,1%

Võrreldes praeguseid küsitlustulemusi sarnase 2008.a. küsitlusega, pole Tartu linna iseloomustavate märksõnade hulgas olulisi muutuseid esinenud. Nagu suvel kaks aastat tagasi, oli ka 2010.a. suvekülastaja hinnangul oluliseks positiivseks märksõnaks linn koos selle elanikega. Linnaelu meeldivateks aspektideks on mõlemal juhul olnud rohelus, korrastatus ning elutempo suhteline rahulikkus ja inimeste sõbralik suhtumine üksteisesse.

2.6 Mittemeeldinud aspektid linnas viibimise kestel

Kokku esitasid küsitluses osalenud Tartu külastajad 460 erinevat linnaelu ebameeldivat aspekti (vt. tabel 17). Peamiseks probleemivaldkonnaks linnaelu juures oli külastajate hinnangul probleemid liikluskorraldusega või -kultuuriga. Osaliselt põhjustas antud probleemi teede ja tänavate suvine parandamine, samuti tekitas pahameelt nt. Vabaduse pst sulgemine mõneks avalikuks ürituseks. Samuti tekkis külastajatel probleeme parkimiskohtade leidmisega. Linna kaubanduse valdkonnast oli põhiliseks probleemiks esitatud kõrget hindade taset, vähemal määral toodi negatiivse aspektina välja ka vähest kaubavalikut või siis kehva või aeglast teenindamist. Eraldiseisvaks probleemiks kujunesid kesklinnas ringi liikuvad alkoholi tarbinud inimesed, kes kaudselt oma olekuga või siis ka otseselt segasid teisi tänavatel liikuvaid inimesi (nt. vastused „palju hängivaid noori“, „vähe turvalisust õhtuti“). Heakorraprobleemide all pidasid külastajad silmas eelkõige koristamata prügi või mõnda korrastamata Emajõe äärset kohta. Heakorraprobleem oli sageli seotud ka Tartu maaliinide bussijaamaga, mis sai külastajatelt märkusi mäardumise ja seal ringiliikuvate

tülitavate kodutute tõttu. Probleemid ühistranspordi korraldusega jagunesid kahte – peamine probleem seisnes ühistranspordi harvas liikumises. Lisaks harvale ühistranspordile oli probleemiks ka bussipiletite kõrge hind.

Tabel 17. Grupeeritud lahtiste vastuste jagunemine küsimusele: "Mis Teile Tartus ei meeldinud?"

Vastusevariant	Vastanute arv	% vastanutest
Halb liikluskorraldus või –kultuur	164	35,7%
Kõrge hindade tase, väike kaubavalik, halb teenindus	53	11,5%
Muud probleemid	41	8,9%
Alkoholi tarbinud / käratsevad inimesed linnapildis	40	8,7%
Heakorraprobleemid	40	8,7%
Teede ja tänavate olek	29	6,3%
Halb ühistranspordikorraldus	28	6,1%
Uus arhitektuur	26	5,7%
Bussijaamaga seonduvad probleemid	21	4,6%
Tülitavad või silma riivavad kodutud	18	3,9%

Joonised 6 ja 7 iseloomustavad kahe läbiviidud küsitluses (vastavalt selleaastane ja kahe aasta tagune) esitatud linnaelu probleemsete valdkondade märksõnu. Võrreldes 2008.a. tänavaküsitlusega on praegune küsitlus toonud välja enam probleeme liiklusega. Tõenäoliselt võib selle põhjuseks olla sellesuvised suuremad teeparandused kesklinnas ja mujal. Probleemse valdkonnana on sellel aastal võimendunud küllastajate hinnangul need noored inimesed, kes häirivad tänaval möödakäijaid ja/või on joobes.

3. Intervjuud turismikorraldajatega

Intervjuud Eesti ja välismaiste turismikorraldajatega viidi läbi ankeetküsimuste alusel telefoniintervjuu meetodil. Lisaks vaadeldavate riikide turismikorraldajatele intervjueriti vajadusel, laiemal taustinformatsiooni kogumiseks, teisi turismivaldkonnaga seotud spetsialiste. Igast riigist – Eesti, Soome, Rootsi, Vene, Läti, Saksamaa – intervjueriti vähemalt kuute turismivaldkonna spetsialisti. Peamiseks suhtluskeeleks välismaiste turismikorraldajatega oli inglise keel, Venemaa ja osaliselt Läti ettevõtetega suheldi vene keeles ning Eesti ettevõtetega eesti keeles. Telefoniintervjuu küsimuste ankeet ning intervjueritud isikute ja organisatsioonide nimekiri riikide lõikes on esitatud uuringu lisades.

3.1 Intervjuud Eesti turismikorraldajatega

Eesti turismikorraldajate põhiline riigisisene turismiteenuste müügi sihtpiirkond on terve taasiseseisvumise aja jooksul olnud Tallinn. Sellele järgnevad Harjumaa laiemalt, Pärnu piirkond ja Eesti saared, eeskätt Saaremaa. Välituristidele Eesti nõ. sisemaiste ja Lõuna-Eesti turismipakettide müümine on olnud vähem tulusam, kuid oma roll on ka nendel. Hinnanguliselt on Lõuna-Eesti sh Tartu turuosa välituristidele müüdavatest Eesti sisestest turismipakettidest suurusjärgus 15-20%, arvestades praeguste majanduslikku olukorda ja turistide eelistusi, kindlasti mitte rohkem.

Eesti turismikorraldajate hinnangul on turismireiside korraldamine Tartusse muutunud märgatavalt mugavamaks ja ladusamaks, kuna kiiresti ja lihtsalt kättesaadavat infot linna kohta on praeguseks hetkeks tunduvalt rohkem kui varasematel aastatel. Eraldi tasub info kättesaadavuse tõhustamise seisukohast ära märkida SA Tartumaa Turismi tööd antud valdkonnas, sest tänu selle organisatsiooni sihikindlale infovahendusele ja turundustööle on piirkonna tuntus märgatavalt võimendunud. Samuti on viimase kümnendi jooksul ehitatud hotellid taganud selle, et majutuskohti on piisavalt ning välismaalt tulevaid inimesi on võimalik Tartus suhteliselt hõlpsasti majutada. Sellele eelnevatel aastatel, kui majutuskohti oli veel võrdlemisi vähe, polnud võimalik Tartut pakettidesse paigutada, sest majutusvõimalusi polnud kohapeal vajalikul hulgal pakkuda. Lisaks polnud Tartus veel piisavalt palju korrastatud vaatamisväärsusi, millest välismaised turistid oleksid huvitunud. Praeguseks on Tartu kohaliku omavalitsusena panustanud märgatavalt eelnimetatud puuduste kõrvaldamisse

ning teinud investeringuid linna üldpildi parandamisse, rikastamisse ja üldisesse heakorda. Kesklinna tänavad on muudetud kauniks ja valgustatuks. Samuti on vanalinn muudetud vägagi jalakäija-keskseks ning kergesti liigeldavaks, mis oluliselt aitab kaasa turistituuride korraldamise ladususele ja atraktiivsusele linna südames. Reisikorraldajate hinnangul antud hetkel valitsevate turutingimuste juures majutusega ega selle kvaliteediga probleeme praktiliselt enam pole. Loomulikult tekivad kohtade broneerimisega kitsaskohad mõne linnas toimuva suurürituse ajal, nagu näiteks rahvusvahelised Hansapäevad, kuid see on paratamatu fakt ka teiste linnade puhul.

Peamiseks kliendiks väljast poolt Eestit on vanemaealised inimesed lähiriikidest, kes huvituvad ajaloost ja kultuurist. Tartu kui rikkaliku ajalooga ning ilusa miljööga linn omab selles turusegmendis kindlasti potentsiaali. Samuti on linn atraktiivne sihtkoht ülikooliga ja laiemalt teadusega seotud inimeste seas, sest linna märksõnadeks on läbi aegade olnud ülikool ja üliõpilased. Kultuuri ja hariduse imidž aitab linna tema korrastatud ilmega kindlasti paremini nõ. kaardile panna ja turismikohana müüa. Oluline märksõna, mis aitab Eesti turismikorraldajatel Tartu linna sihtkohana müüa, on asjaolu, et Tartu on Eesti suuruselt teine linn. Need lähiriikidest pärit turistid, kes on piisavalt palju külastanud Tallinna, ja need, kes riigi vastu sügavamalt huvi tunnevad, huvituvad Tartust kui omaette sihtkohast. Tartu on selles kontekstis heal positsioonil, sest tundes sügavamalt huvi Eesti kultuuri vastu, on turistil võimalik Tartus väärtuslikult aega veeta ja samas on linnast võimalik mugavalt liikuda edasi ka teistesse Lõuna-Eesti piirkondadesse. Tartu linn on Lõuna-Eesti regiooni keskusena tuntud pigem eestlaste seas, välismaiste turistide jaoks on Tartu pigem vahepeatuseks ja väravaks Lõuna-Eesti teistesse piirkondadesse.

Olulisimaks probleemiks Tartu paigutamisel turismipakettidesse ja nende pakettide müügil on tõsiasi, et linnas puudub antud hetkel nõ. püsiatraktsioon ning pakettide müük on sesoonne sõltuvalt müüvate ürituste olemasolust. Linnal on küll pikk ajalugu ning küllaldaselt vaatamisväärsusi, kuid meelelahutuslik pool on väga kevade ning suve keskne ja sõltuv konkreetsetest kultuuriüritustest. Suhteliselt uue ja atraktiivse meelelahutusena on lisandunud võimalus teha soojade ilmadega Emajõe peal lodjasõitu. Talvel on aga müüvaid üritusi suhteliselt vähe, mistõttu on turismipakettide müük talvisel perioodil kesine. Linna arvukate muuseumide segmendis on aastaringselt lahti olevateks eripärasteks huviobjektideks näiteks A. Le Coq-i õlletehase muuseum ja kesklinnas asuv Tartu Mänguasjamuuseum. Reisikorraldajad loodavad, et peatselt valmiv populaarteaduslik Ahhaa-keskus kujuneb linna üheks nõ. „tõmbenumbriks“. Teiseks väljatoodud Tartu probleemiks on see, et linnas on vähe restorane. Peamiselt kohalikule turule suunatud pubisid ja kohvikuid on kesklinnas küllaldaselt, kuid need on reeglina üsnagi väikse mahutavusega, ja teisalt napib klassikalisi nõ. „valge linaga“ restorane, neid on linnas vaid mõni üksik.

3.2 Intervjuud Soome turismikorraldajatega

Tartu on oluliselt neljas sihtkoht/piirkond, mida soomlased külastavad Tallinna, Pärnu ja Saaremaa järel. Võrreldes Tallinna, Pärnu ja Saaremaaga, on Tartu külastuskohana suhteliselt vähem teadvustatud, linn ei ole keskmise soomlase jaoks niivõrd hästi tuntud. Selle tõttu on Tartu linnal eraldivõetuna ja Lõuna-Eestil tervikuna märgatavalt väiksem roll Eestisse korraldatavates turismipakettides võrreldes riigi mereäärsete piirkondadega ja saartega. Tartut on praegu võimalik müüa pigem kultuuri ja ajalohuvilistele vanematele inimestele. Soomest Eestisse tulevad vanemad spa-turistid ja nooremad meelelahutust otsivad inimesed eelistavad selgelt Tallinna, Pärnut või Saaremaad. Soome turisti jaoks on oluline omada hulgaliselt infot piirkonna kohta erinevate uudis- ja reisikirjade näol. Et Tartust niipalju informatsiooni ja materjale ei liigu kui Tallinna, Pärnu ja Saaremaa kohta, on ta vähemalt praeguseni jäänud veidi tahaplaanile. Tartu ei ole praeguseks turisminduses selgelt väljajoonistunud, sest linnal puudub Soome üldsuse jaoks oma unikaalne tunnus. Kui keskmine soome turist kaalub valikutena Pärnu ja Tartu minemise vahel, siis ta eelistab pigem esimest. Selles seisnebki Tartu oluline turismistrateegiline väljakutse lähemateks aastateks, sest Soomest pärit turiste on Eestis üldiselt küllaldaselt, kuid nende pärast tuleb linnal konkureerida peamiselt teiste ja seejuures hästi sissetöötatud Eesti piirkondadega. Samas eristub Soome teistest Eesti lähinaabritest sellega, et Tartu Ülikoolis õppivate soomlaste arv on märkimisväärselt suur. Selle tõttu viibib linnas püsivalt küllaltki suur kogukond Soomest pärit üliõpilasi, kes passiivselt aitavad Tartut oma kodumaal tutvustada ning kellele käib siia külla arvukalt nende sugulasi ja tuttavaid. Siin on potentsiaali läbi soomlastest tudengkonna sihtturundust Soome suunal tõhustada ja Tartut positsioneerida aktiivsemalt ja jõulisemalt vastaval sihtturul.

Tartu linna seostatakse eelkõige märksõnadega kultuuripealinn ja ülikoolilinn. Oluline tegur, mis aitab Soomes Tartut sihtkohana müüa on asjaolu, et siin on võimalik tarbida suure linna teenuseid väikses kompaktses linnas. Tartu kasuks räägib samuti see, et sinne hinnatase on võrreldes Soomega tuntavalt ja Tallinnaga mõnevõrra madalam. Soodsama hinnataseme, ent samas kõrge teenusekvaliteedi tõttu on siinseid kultuuriüritusi tunduvalt lihtsam turustada. Olulist rolli kultuuriürituste seas mängivad Vanemuise teatripaketid, mis on kõrgetasemelised ja meelde jäävad.

Kuigi Tartul on Soome turismikorraldajate reisipakettide hulgas küllaltki tagasihoidlik roll, siis linna on aidanud müüa piisav informatsioon erinevate tulevaste ürituste ja konverentside kohta. Informatsiooni, kui seda otsida, on tegelikult piisavalt ning arusaadavalt – st mitte ainult eesti keeles vaid ka soome või siis vähemalt inglise keeles. Probleemiks info kättesaadavuse kohalt on selle suhteline hilisus, mis ei ole küll iseloomulik ainult Tartule vaid Eestile tervikuna. Selleks, et oleks võimalik paigutada Tartus toimuvate sündmuste informatsiooni

turismibrošüüridesse, peaks see olema kättesaadav vähemalt kolm kvartalit ja soovitatavalt aasta enne ürituse tegelikku toimumist. Eestile on iseloomulik aga oluliselt lühemaajalisem etteplaneerimine - infot saadakse heal juhul kvartal enne ürituse algust. Selleks ajaks on aga turundamisega Soome turistile hiljaks jäädud, sest sealsete inimeste puhkuseplaanid on juba paika pandud.

3.3 Intervjuud Rootsi turismikorraldajatega

Eesti on olnud pärast taasiseseisvumist keskmisele Rootsi turistile üsna hall ala Ida-Euroopas, mille kohta informatsiooni Rootsi üldsuses eriti ei liikunud. Baltikumi tervikuna oli raske inimesi meelitada ning huvi konkreetselt Eesti vastu oli suhteliselt leige. Siiski on Eesti viimaste aastate jooksul turundanud ennast Rootsi turistide seas üllatavalt hästi. Tuntud on sellegipoolest peamiselt vaid Tallinn, Pärnu, Saaremaa ja vähemal määral Haapsalu. Viimaste aastate jooksul on teadmine Eesti kohta paranenud tunduvalt. Peamised sihtkohad on sellegi poolest Tallinn ja Saaremaa, peamiseks turismikorraldaja kliendiks on vanem spa-külastaja ning muidu tervisepuhkusest huvitatud klient. Ülemaailmne majanduskriis mõjus Eesti pakettide müügile väga halvasti. 2009.a. oli turismindusele tervikuna väga raske aeg, sh Eestisse müüdavate pakettide müük oli absoluutses madalseisus. Nüüdseks on olukord mõnevõrra paranenud ja lootust on, et turismivood ja üldsuse informeeritus paranevad lähiaastatel ka edasi.

Tartu on oma turunduses vägagi palju ära teinud. Näib, et võrreldes teiste Eesti ja Baltikumi piirkondadega isegi rohkem. Tartul on ka palju potentsiaali sihtkoha vaatenurgast. Kuigi transpordiühendus on mõnevõrra keerukam teistest Eesti piirkondadest, siinkohal tuleb silmas pidada Rootsi turisti jaoks peamisi merega piirnevaid sihtkohti, on transpordiühendus Tallinna sadamast Tartusse suhteliselt hästi organiseeritud. Mõnevõrra üllatavalt mõjub otselennu võimalus Stockholmi ja Tartu vahel, mis pole kindlasti veel otseselt Eestiga mitteseotud inimeste jaoks avastatud ja mis tegelikult on küllaltki odav ning käepärane vahend linna külastamiseks. Samuti on Tartusse võimalik saabuda ka vahemaandumisega Riias, kui laevareis ja saabumine Eestisse läbi Tallinna sadama tundub Tartusse suundumiseks liialt aeganõudev.

Rootsi reisikorraldajate hinnangul on Tartul sihtkohana potentsiaali: linnal on pikk ja rikkalik ajalugu, siin korraldatakse piisavalt palju kultuuriüritusi, mida ka rootsi keelt rääkiv klient võiks hea meelega tarbida ehk teisisõnu linna külastaval turistil on siin mida teha ja vaadata. Praegu saab keskmise Rootsi turisti hinnangul öelda, et Tartu näol on tegemist sisemaal asuva kõrge kultuuriväärtusega ja peamiselt ülikooliga seotud linnaga. Sihtgrupp, kes oskab neid asjaolusid hinnata, on vanemaalised kultuurihuvilised turistid. Klassikalise senior-turisti kõrval hakkab Tartu muutuma populaarseks sihtkohaks ka lastega perede hulgas, kuivõrd Tartu on turvaline ja hubane linn, kus saab oma lastega

rahulikult aega veeta. Samas paljud vanemad inimesed eelistavad rootsikeelset teenindust ja Rootsi turismikorraldajaid, vastasel korral pole reisipakkumine nende jaoks piisavalt usaldusväärne. Siiski on Tartul potentsiaali sihtkohana ka teiste huvigruppide seas peale kultuuri ja ajaloo huviliste. Eesti suhteliselt madala hinnataseme tõttu eelistasid rootslased külastada Tallinna ka erinevate tervise (nt. hambaravi) ja iluprotseduuride tarbimiseks. Praegu on Tallinnas pakutavate terviseteenuste hinnad märgatavalt tõusnud, mistõttu sellised turismipaketid enam pole aktuaalsed. Kuna Tartu terviseteenuste pakkujad on kohandunud pigem kohaliku tarbija jaoks ja seetõttu rootslaste hinnaskaalal soodsad, siis on see kindlasti üks potentsiaalne koostöövaldkond, mida tasuks linnavalitsuse, kohalike teenusepakkujate ja Rootsi turismiettevõtete vahel arutada.

Praeguseks on Tartu küll tuntud, kuid mitte eriti hästi, ja kuigi siia korraldatakse turismireise, siis puudub linnal veel oma kindel koht turismipakettides. Samas on perspektiivikam turundada Eestit tervikuna kui piirkondi eraldi, sest tegelikult puudub rootsi turistil Eesti kui riigi kohta ammendav tervikpilt. Seega tuleks turundada esmalt Eestit üldiselt, mis eeldab koordineeritud infovahetust kõikide huvitatud osapoolte vahel (kohalikud omavalitsused, kohalikud ettevõtted ja Rootsi turismikorraldajad). Et Eestis on Rootsi turisti jaoks küllaltki madal hinnatase, kuid asukoht lisaks piisavalt lähedal, siis see loob soodsa pinnase riigil konkureerida küllaltki hästi teiste turismi sihtriikidega.

3.4 Intervjuud Vene turismikorraldajatega

Venemaalt pärit turisti jaoks ei ole praeguseks hetkeks välja kujunenud arusaama Eesti piirkondlikust jagunemisest, sh Põhja- ja Lõuna-Eestiks. Selleks on kaks olulist põhjust. Esmalt on riikide – Eesti ja Venemaa – elanike mastaabitunnetus tunduvalt erinev ehk Eesti puhul on tegemist Vene turisti jaoks territoriaalselt väikese riigiga, mille jagamine erinevateks piirkondadeks jääb üldiselt neile arusaamatuks. Teiseks napib Vene üldsuse jaoks Eesti erinevate piirkondade kohta käivat informatsiooni, sest see jääb paratamatult üleüldise infomassi taustal piisava tähelepanuta. Siiski on informatsiooni Eesti kohta laiemalt ja täpsemalt ka Tartu kohta huvilistele küllaltki palju ja hõlpsalt kätte saada, seda on küllaldaselt ka vene keeles. Tartu eristub teistest Balti riikide regionaalsetest keskustest selles suhtes, et turundus ja informatsiooni edastus asjast huvitatutele on küllaltki aktiivne (SA Tartumaa Turismi aktiivse kohaloleku abil). Võrreldes teiste Balti riikide pealinnaväliste piirkondadega, on Eesti ennast märgatavalt võimsamini turundanud. Tartu kui suuruselt teine Eesti linn on seega huvilistele teada ja tuntud linn.

Keskmine Venemaalt pärit turist Eestis on keskklassi kuuluv ajaloo ja kultuurihuviline inimene, kes otsib siin head ja kvaliteetset puhkusevõimalust. Siinkohal on venemaalaste jaoks olnud olulisteks Eestit iseloomustavateks

märksõnadeks aktiivne puhkus, loodusturism ja võimalus sõita linnast kui argikeskkonnast välja ning puhata looduslähedastes tingimustes. Seda põhjusel, et peamine Vene turismikorraldaja klient elab ja töötab mõnes Venemaa suurlinnas – Eesti puhul on olulisemad Peterburg ja Moskva. Oluliseks põhjuseks, miks Eestisse tulla, on looduslähedased ajaveetmisvõimalused – nt. turismitalud, kvaliteetsed veekeskused ja erinevad kultuuriüritused. Populaarsed on uusaastavahetuse väljasõidud lähedalasuvatesse riikidesse sh Eestisse. Venelasest turisti motiveerib Eestisse tulema puhas looduskeskkond, kultuur ja võimalus osta erinevatelt festivalidelt huvitavat käsitöökaupa.

Praegune Venemaalt lähtuv Eesti suunaline turism on põhiliselt Tallinna-keskne, sest see on transpordisõlmeks ja vahepeatuseks, kust saab venelasest turist sõita edasi nii Soome kui Läti suunal. Kui soovitakse viibida ka väljaspool pealinna, siis eelistavad vene turistid pealinnale lähemaid piirkondi, peamiselt Põhja-Eestit pragmaatilistel põhjusel: sinna on võimalik kiiresti liikuda ning seal on ka piisavalt atraktiivseid kohti, mida külastada. Viimaste aastate jooksul on laiemalt tuntumaks saanud ka Tartu ja Pärnu.

Olulisimaks takistavaks asjaoluks Eestisse sõitmisel on viisa hankimisega seotud asjaajamine ja bürokraatia. Samuti on piiri ületamine ajakulukas tegevus, kuid see pole Vene turistile probleemiks ainuüksi Eestis. Ka näiteks Soome sõitmine ja sealse piiri ületamine võib võtta omajagu aega, eriti kui on soov külastada riiki suuremate tähtpäevade ajal.

3.5 Intervjuud Läti turismikorraldajatega

Läti turistidele on Tartu sihtkohana väga hästi tuntud linn. Riia vaatenurgast on tegemist lähedal asuva linnaga, kuhu bussiga sõitmine võtab aega maksimaalselt kolm tundi. Tartul on turismikorraldajate seas väga hea maine, sest linn on korrastatud ja kena. Lisaks on siin keskmise suurusega linna kohta küllaltki palju tegevusi. Läti turismikorraldajate jaoks omab Tartu peamiselt vahepeatuse rolli üle-Eestiliste bussireiside ühe sihtkohana. Samas korraldatakse nt. kooliõpilastele reise ka ainult Tartusse. Linna läheduse ja paketi odavuse tõttu on populaarsed ühepäevased reisipaketid Tartusse ja mujale Lõuna-Eestisse. Muude Lõuna-Eesti kohtade – nt. Põltsamaa roosiaed, Suur-Munamägi, Jõuluteemaline turismitalu jmt - külastamisel on Tartul keskne roll vahepeatuseks. Sellisel juhul käiakse linnas poodides ning söömas.

Tartut külastab Lätist küllaltki lai turistide kontingent, kelle peamiseks eesmärgiks on teha ringreis üle terve Eesti. Reiskorraldajatel on Tartusse üsnagi mugav bussireise korraldada, sest kõik vajalik on selleks olemas – kvaliteetne maanteeühendus, kesklinna tasuta bussi parkimiskohad ning head ja sissetöötatud kontaktid kohapealsete tegevuste korraldajatega. Võrdlemisi levinud on ka ökonoomsed kahepäevased Eesti nädalavahetusereisid, mille üheks

lahutamatuks osaks on Eesti suuruselt teine linn. Sõltuvalt grupist, on Tartus läbiviidavad tegevused üsnagi mitmekesised ja erinevad, siinkohal saab välja tuua peamiste märksõnadena: muuseumid (eraldi töid Läti turismikorraldajad välja õlletehase muuseumi, mänguasjumuuseumi ja okupatsiooniteemalise muuseumi), ringkäik vanalinnas ja Toomemäel, suvisel ajal Lodja või muu laeva/paadisõit mööda Emajõe, Püssirohukelder, poodide külastamine ja vahepeatus söömiseks mõnes kesklinna asuvas toitlustusasutuses. Läti turismikorraldajate hinnangul on võimalik Tartus koos giidiga ära sisustada suurusjärgus 4-6 aktiivse tegevusega tundi. Eelnevatel aastatel on olnud probleemiks lätikeelse giidi puudumine Tartus. Puudus korvati enamasti venekeelse giidi teenuste kasutamisega. Praegu tehakse koostööd kohapeal õppiva läti üliõpilasega, kes on atesteeritud giid.

Et Tartusse korraldatakse palju kooliõpilaste reise, siis on valmival Ahhaakeskusel hea potentsiaal muutuda ekskursioonide üheks peamiseks külastuseesmärgiks. Eelnevatel aastatel olid populaarsed ka paketid, mis sisaldasid Tartu veekeskust, kuid praeguseks ajaks on selle turunišši hõivanud Pärnu veekeskused ning Lätis Jurmalas asuv veekeskus. Tartusse pole veekeskuse külastamiseks enam nii suurt motivatsiooni, sest lähemal on nüüd võimalik sama ja isegi paremat teenust kasutada.

Konkreetseid probleeme on Läti turismikorraldajatel olnud raske välja tuua, sest koostöö linna, kohalike teenusepakkujatega ja turismikorraldajate vahel on üldiselt ladus. Suuremaks väljatoodud murekohaks on pigem Läti ise, sest seoses järsu majanduslangusega on elanikkonna huvi reisimise vastu järsult langenud.

3.6 Intervjuud Saksa turismikorraldajatega

Saksa turismikorraldajate hinnangul ei lähtu turistid Ida-Euroopas reisisid niivõrd eraldi riikidest vaid pigem regioonidest. Selletõttu on Baltikum vaadeldav nende jaoks ühtse tervikuna, sest turistid on huvitatud terve regiooniga tutvumisest. Näitena Tartu linna eraldivõetuna pole seega mõtet vaadelda, küll aga ühe lülina terves korraldatavas reisipaketis. Põhimõtteliselt saab Baltikumis reisivaid turiste jagada kahte gruppi: autoga iseseisvalt ringi reisivad turistid ning organiseeritud turismigrupid. Esimesed veedavad Balti riikides kokku ligikaudu 14-25 päeva ning teised 9-12 päeva. Mõlema grupi keskmine vanus on üle 55 eluaasta. Tartu on atraktiivne mõlemale grupile, sest tegemist on kena ja korrastatud linnaga, millel on pikk ajalugu ning mida ümbritseb ilus loodus. Peamised väljatoodud märksõnad on: ajalugu, loodus, muuseumid, vanalinn, linna saksapärase taust.

Tartu jaoks on oluline positsioneerida ennast Baltikumi teiste linnade kõrval. Läbi kolme Balti riigi kulgeva reisi puhul on kõik suuremad linnad sellega mingil määral seotud. Soovides läbida Balti riigid 9-12 päevaga ja seejuures tutvuda

nendega võimalikult lähedalt, tähendab see turisti jaoks väga intensiivset reisi. Juhul, kui Tartu linnal on soov suurendada enda osatähtsust Balti riike läbivate saksa turistide seas, tuleb rõhuda kahele turisti huvitavale aspektile: linna rikkalikule kultuurilisele ja ajaloolisele taustale, mis on ühtlasi tihedalt Saksamaa ja sakslastega seotud. Samuti linna tähtsust väravana teistesse Lõuna-Eesti paikadesse („*outpost to Estonian wilderness*“) nagu näiteks setumaale, Kallastele, Mustveele, Munamäele jt looduskaunistesse kohtadesse. Võtmesõnadeks turismivoogude linna suunamisel on linna omapära ja kohalik kultuur, sest erinevalt näiteks Rootsi ja Soome turistidest ei huvitu Saksa turistid spa-puhkuste pakettidest. Praegusel hetkel toimub Saksamaa siseturismis äge hinnakonkurents spa-keskuste vahel. Selle tulemusena on langenud märgatavalt nii keskuste hinnatasemed kui sakslaste huvi sõita välismaa tervisekeskustesse, mistõttu spa-reisidele panustamine Saksamaa turisti riiki meelitamisel oleks viga.

Kultuuri ja ajaloo kõrval on turistidele ligiõmbamisel oluline keel. Saksakeelne informatsioon nii trükimeedias kui internetis on väga oluline algandmete kogumisel ja oma marsruudi paikapanemisel. Tartu on tegelikult selles suhtes heaks näiteks, sest linna tutvustavad internetilehed on kättesaadavad ka saksakeelse versioonina. Turismikorraldajad on sattunud raskustesse muude Baltikumi piirkondade kohta info leidmisel, kus saksakeelsele infole küll viidatakse, kuid põhiline jooksev info on sellegipoolest valdavalt inglise keeles. Selline turundaja poolne mugandus info edastamisel mõjub saksakeelse turisti jaoks pettumusena. Saksa turist peab tundma ennast siin teretulnuna – hea nipp oleks kajastada informatsiooni erinevate huvigruppide lõikes, milliseid lahendusi ja võimalusi on linnal neile pakkuda. Asukoht on nii Tartu tugevus kui nõrkus. Paiknemine seab selle välismaise külastaja jaoks nõ. „Lõuna-Eesti värava rolli“. Samas asub linn Vilnius-Tallinn marsruudilt veidi kõrval. Seega peab Baltikumi läbiv turist tegema valiku erinevate alternatiivide seast. Tartu puhul on peamiseks läbisõidu alternatiiviks Pärnu. Valikute tegemisel mängivad olulist rolli kaks dimensiooni – esmalt, kas läbisõidul Baltikumist valitakse marsruudile ka Tartu ning kui palju aega eraldatakse linnale kogu reisi ajast. Meelitamaks linna enam läbisõidul olevaid rändajad, peab Tartu selgelt välja tooma väga head põhjused, miks tulla just siia ja millega siin tegeleda saab. Kindlasti peab see informatsioon olema saksa keelne. Informatsiooni osalise kättesaadavusega kattub ka teine probleem, mis on üleüldine kõikides Balti riikides: selleks, et reisikorraldajad saaksid paigutada erinevaid kultuurilisi üritusi enda reisipakettidesse, peaksid nad nendest täpselt ette teadma soovitatavalt aasta enne ürituse tegelikku toimumist. Vastasel korral pole võimalik ürituste toimumist trükikataloogides kajastada, samuti on Saksamaalt pärit turistidel kombeks kavandada oma puhkuseplaane pikemalt ette. Kultuuriüritusi pole aga võimalik nendesse lisada, kui nendest teatakse ette vaid mõni kuu enne nende tegelikku toimumist.

4. Järeldused ja ettepanekud

4.1 Elanikkonna küsitlus

- Suurem osa Tartut suvel külastavatest inimestest elab Tallinnas ja Harjumaal. Kuna suur osa Eesti elanikkonnast on koondunud Harjumaale, siis sellest piirkonnast tulevate külastuste hulk on põhjendatud.
- Tartumaale lähemad maakonnad on suvekülastuste poolest Tartuga tihedamalt seotud, sealsete elanike Tartu-külastuse sagedus on oluliselt suurem kui kaugemates piirkondades elavate inimeste oma. Vastandiks on erinevas transpordikoridoris elavad inimesed. Näiteks Raplamaal, Läänemaal ja Lääne-Eesti saartel elavad inimesed külastavad Tartut ja tõenäoliselt Lõuna-Eestit tervikuna tunduvalt harvemini.
- Suvekülastajate jagunemine soolises lõikes viitab naiste suurele osakaalule keskmise Tartu külastaja seas. Üheks põhjuseks võib olla see, et Tartu Ülikoolis on aastate jooksul naisüliõpilased saavutanud olulise ülekaalu meesüliõpilastest. Näiteks õppis 2009. aasta andmete kohaselt ülikoolis kokku 5366 meest ja 12 127 naist. Sooline jagunemine on seega 1 meesüliõpilane 2,3 naisüliõpilase kohta. Seetõttu on naistel Tartuga rohkem seost ja kontakte tuttavate ning sõprade näol, lisaks on neile kui sotsiaalsemale soole omane üldine tendents külastada sugulasi ja sõpru enam. Nimetatu võibki olla põhjuseks, miks naised on Tartut külastavate inimeste seas keskmisest enam.
- Infoallikana mängib linnakülastajate seas peamist rolli nende enda sotsiaalne võrgustik. Eelnevad linnakülastused, sh sõprade/tuttavate/sugulaste külastamine, on nii oluliseks infoallikaks Tartu linnas toimuva kohta kui ka peamiseks põhjuseks, miks Tartusse tullaakse. Tähtsuselt teiseks allikaks on internet: linna ametlik koduleht, infoportaalid, organisatsioonide kodulehed ja kultuurisündmuste loendid. Nendele järgnevad klassikalised infoallikad, nagu trükimeedia, televisioon ja radio. Spetsiaalselt turistidele mõeldud infoallikad, nagu turismi infopunkt, on mujal Eestis elava Tartu külastaja jaoks suhteliselt perifeersema tähendusega.
- Tartus viibitakse keskmiselt ajavahemikus alla päeva kuni paar päeva ning kui jäädakse ööseks Tartusse, siis ööbitakse peamiselt sugulaste/sõprade/tuttavate juures. Samuti on põhiliseks reisikaaslaseks, juhul kui ei liiguta üksi, sugulased/sõbrad/tuttavad, kellega saabutakse Tartusse enamasti sõiduautoga.

- Sisekülastajale on Tartu olnud valdavalt kas ainus või üks peamistest reisisihtidest. Enamasti on suvise linnakülastuse eesmärk erineval moel ajaveetmine. Tööülesannete pärast või muul põhjusel Tartu külastamine oli harvemini eesmärgina välja toodud.
- Samaselt kahe aasta tagusele tänavaküsitlusele on peamisteks linna positiivseteks märksõnadeks „linn” ja „inimesed”. Külastajad hindavad Tartu juures selle rohelust, korrastatust ja meeldivat õhkkonda ehk kokkuvõtvalt linna head üldmuljet. Kindlasti seotuna linna külastamise põhjustega (sugulaste/sõprade/tuttavate külastamine) on suviste linnakülastajate hinnangul Tartus elavad inimesed ise linna hea üldmulje üheks loojaks.
- Suviseid linnakülastajaid on enim häirinud linnas liiklusprobleemid. Raske on hinnata, kas tegemist on objektiivse põhjusega, kahe küsitluse metoodilise erinevusega (st. eelmises, 2008.a. suvise linnakülastaja uuringus, liiklus nii märgatavalt esile ei kerkinud) või ülevõimendatud probleemiga, sest autoliiklus on iseeneslikult probleeme tekitav tegevus ükskõik millises asulas. Olulisuselt teiseks kohaliku omavalitsuse pädevuses olevaks probleemivaldkonnaks osutusid alkoholi tarbinud ja miljööd käratsemisega häirivad ning teisi tülitavad inimesed Tartu kesklinnas. Küsitluses väljatoodud kitsaskohtade arutlemisel linna atesteeritud giididega arvasid nad, et probleemid alkoholi tarbinud inimestega, kes segavad ühtlasi nii nende tööd turistidega kui ka üldiselt rikuvad linnapilti, on viimaste aastate jooksul suurenenud. Piirkonnad, kus selliseid ebameeldivusi on tekkinud, jäävadki peamistele turismigruppide liikumisteedele: Raekoja plats, Püssirohukeldri ümbrus ja Pirogovi park ning Toomemägi. Pirogovi pargis on traditsiooniliselt olnud lahja alkoholi avalik tarbimine lubatud. Sellise loa andmise motiiviks on olnud võimaldada tarbida alkoholi kõrvaltegevusena seltskondlikule ajaveetmisele, mitte eesmärgina omaette. Küsitlustulemuste ja giidide hinnang langes kokku ka heakorraprobleemide puhul, kui linna palgatud koristusfirma on jätnud kesklinna mõne kõrvalisema ala piisavalt kiiresti koristamata.

4.2 Intervjuud turismikorraldajatega

Üldised märkused turismikorraldajate intervjuu kolme ankeetküsimuse kohta („Kui kaua olete korraldanud turismireise Eestisse/Tartusse (Lõuna-Eestisse)?”; „Kas Tartu linn on olnud Eesti turismipakettides püsivalt sees?”; „Milline roll on Lõuna-Eestil/Tartu linnal Teie korraldatud reise seas?”) on järgmised.

- Välisriikide turismikorraldajatega läbiviidud intervjuude põhjal ei ilmnenu selget tendentsi riigiti ega riikideülelises, millal hakati nägema Eestit, täpsemalt Lõuna-Eestit, sh Tartut, kui potentsiaalset turismisihtkohta. Kui sihtkoha vastu on klientide seas huvi ning ettevõtte on suutnud komplekteerida turismigrupi, siis on võimalik pakkuda reise ükskõik millisesse naaberriiki. Selle tõttu jälgivadki reisikorraldajad turul toimuvat ning klientide huvisid ja pakuvad välja reisipakette vastavalt turismituru nõudlusele. Lõuna-Eesti ja Tartu on olnud võimalike sihtkohtade seas juba Eesti taasiseseisvumisest saadik, pikemalt tegutsenud Venemaa reisikorraldajate pakettides väidetavalt aga juba ka enne seda.
- Lõuna-Eestil/Tartul on välismaiste reisikorraldajate reisipakettides suhteliselt vähetähtis roll ning enamasti ei vaadelda piirkonda Eestist kui tervikust eraldi. Eesti sihtriigina peab turistide poolt tehtavate valikute seas konkureerima nii klassikaliste subtroopiliste puhkusepiirkondadega kui ka teiste Põhja-Euroopas asuvate lähemate naabritega. Oluliseks turueeliseks on Eestil olnud tunduvalt soodsam hindade tase sageli üllatavalt hea teenusekvaliteedi puhul. Viimaste aastate jooksul on Eesti peamiste turismisihtkohtade, st mereäärsete piirkondade, saarte ja pealinna, hinnatase märgatavalt tõusnud, mistõttu tekib sisemaistel piirkondadel piisava turunduse korral teatav konkurentsieelis.

Tabelis 18 on toodud turismikorraldajatega tehtud intervjuude tulemused nelja peamise teemafookuse kaupa. Reas „Eesti” on esitatud Eesti turismikorraldajatega tehtud intervjuude tulemused vaatenurgast, kus Eesti turismikorraldaja pakub teenust välismaisele turistile. Tulbas „Sihtgrupp” on riikide kaupa esitatud sihtgrupp, kes on olnud turismikorraldajate peamine klient nende reisipakettide puhul, mis sisaldavad Tartut ja Lõuna-Eestit. „Põhjuse” tulbas on märksõnadena toodud need selgitused, miks on klient soovinud Tartut külastada. „Turundusfookuse” tulbas on intervjuudest tuletatult välja toodud olulisemad märksõnad ja kanalid, mille kaudu on otstarbekas Tartut kui reisisihti eri riikides turundada. „Potentsiaali” tulbas on toodud tegevuste märksõnad, mis aitaksid suurendada Tartu kui reisisihti populaarsust eri riikides.

Tabel 18. Turismikorraldajate intervjuude teemafookused riikide lõikes

Riik	Sihtgrupp	Põhjus	Turundusfookus	Potentsiaal
Eesti	Vanemaealised, lastega pered, noored	Rikas ajalugu, kompaktsus, roheline ja uuenenud linnailme	Kultuuripealinn, ülikooli/teaduslinn, suuruselt teine Eesti linn, Tartu kui värav L-Eestisse	Meelelahutus-üritused, püsi- atraksioonid, laiema restorani valik
Soome	Keskealised ja vanemad spaturistid, noored (seos üliõpilastega)	Roheline linn, kultuuriüritused (teater, sündmused vabas õhus)	Uudis- ja reisikirjade levitamine samal tasemel Pärnu ja Saaremaa, aastase perspektiiviga sündmuskalendrite koostamine	Unikaalne tunnusatraksioon, siinse soomlastest tudengkonna promootorina rakendamine, hea hinna/kvaliteedi suhtega tervisepaketid
Rootsi	Vanem spa-külastaja ja tervisepuhkusest huvitatud klient, vanemaealised kultuurihuvilised, lastega pered	Ajalugu ja kultuur, linn ise	Koordineeritud turundamine läbi Rootsi reisikorraldajate (usaldusväärsus), riigi üldine turundamine tervikpildi loomiseks Eestist	Kultuuriüritused, tervise ja ilupaketid soodsa hinnaga, gastronoomia, meelelahutusvõimalus noorte jaoks, Stockholm-Tartu lennuliin
Venemaa	Keskklassi haritud turist kes eelistab lähemat piirkonda ja paaripäevast reisi	Huvi ajaloo ja kultuuri vastu, kvaliteetne ja looduslähedane ajaveetmine, aktiivne puhkus, vabaõhuüritus (nt Hansalaat)	Üldisest infoküllusest väljapaistmine	Tartu kui värav Lõuna-Eesti öko- ja taluturismi paikadesse, aastavahetuse pakettreis Tartu piirkonda, paaripäevased ringreisid Eestis mille marsruuti kuulub Tartu
Läti	Elanikkond laiemalt	Lähedus ja uuenenud ilmega linn, Tartu kui vahepeatus muude Lõuna-Eesti paikade külastamiseks	Uutest atraksioonidest aktiivne teavitamine	Õpilastele Ahhaakeskus
Saksamaa	Vanemad kultuuri- ja ajaloo huvilised ühe suuna läbisõidu turistid	Ajalugu ja seosed Saksamaaga, loodus, korrastatud linn, värav teistesse Lõuna-Eesti paikadesse	Balti riikide ühisturundamine, linna positsioneerimine Balti ringreisi sees, aastase perspektiiviga sündmuskalendrite koostamine, turundusinfo huvigruppide lõikes läbi reisikorraldajate	Tõmbeatraksioon (Tartu eelistamine Pärnule reisimarsruudi valikul)

4.3 Ettepanekud

- Kesklinna avalikus ruumis liikuva alkoholi tarbinud ja kaaskodanikke/turiste tülitavad inimesed on linna atraktiivsust vähendav probleem, mis vajab linna poolt koordineeritud lahendust koostöös korrakaitseorganitega.
- Soome tudengite arvukas kogukond Tartus kujutab endast praegu passiivset turundusvahendit linna tutvustamisel Soomes ja soomlaste seas. Kogukonna aktiivne ja sihiteadlik kaasamine Tartu linna tutvustamisse Soome turul aitab suurendada linna tuntust külastuskohana otseturunduse meetodil. Sama meetodi kasutamist tasub kaaluda ka Venemaalt pärit olevate tudengite kaasamisel.
- Tartul on olemas oma nägu, rikkalik kultuur ja pikk ajalugu, kuid puudu on unikaalne „tõmbeatraktsioon“, mis meelitaks aastaringselt turiste nii Eestist kui ka välismaalt linna külastama ja viibima siin kauem kui päev-paar.
- Võrreldes Eesti olulisemate turismipiirkondadega on Tartu üldine hinnatase madalam, ent teenuste kvaliteedi tase sama või kõrgemgi. Seda asjaolu tasub ekspluateerida – n-ö „suurlinna teenused kompaktses rohelises ülikoolilinnas“.
- Tallinna 2011. aasta kultuuripealinna staatus pakub võimalusi ka Tartule. Tartu peab leidma lahendusi kasutamaks ära Euroopa suuremat tähelepanu regioonile ning reklaamima/pakkuma vastava suunitlusega üritusi.
- Intervjueeritud reisikorraldajate hinnangul on märgatavalt lihtsam kavandada reise, kui kultuuriürituste kohta oleks teave kättesaadav oluliselt varem, kui on praegu tavaks. Seega on näiteks Tartu linna üritustekalendri pidamine 9–12 kuud ette oluline samm tõstmaks Tartu kui külastuskoha atraktiivsust.
- Vaadeldud riike omavahel võrreldes tuleb tõdeda, et nii riikide elanike soovid kui ka huvi reisida erinevad olulisel määral. Infopakettide koostamine nii sihtriikide kaupa, eri keeltes kui ka huvidest lähtuvalt tõstaks omakorda Tartu kui külastuskoha atraktiivsust.

5. Võrdlus eelnevate uuringutega

2010. aasta Tartu suvekülastaja uuring põhineb, võrreldes eelmistel aastatel tehtud uuringutega, mõnevõrra erineval meetodikal, mistõttu on nende omavaheline võrdlemine raskendatud. Nimelt ei põhine käesolev uuring tänavaküsitlusel nagu 2008. aastal linnakülastajatelt Tartu läbikäidavamates kohtades andmete kogumiseks korraldatud küsitlus. Eelnevatel kordadel on kasutatud paralleelselt nii iseseisvalt täidetavat paberankeet-küsitlust kui tänavaküsitlust. 2010. aasta uuringu andmekogumise allikaid oli kaks: esmalt üle-eestiline elanikkonna küsitlus Tartu suvise riigisisese külastaja profiili koostamiseks ning teiseks intervjuud turismikorraldajatega Eestist ja peamistest välismaise suvekülastaja päritoluriikidest – Lätist, Venemaalt, Soomest, Rootsist ja Saksamaalt. Seega on eelmiste aastate uuringutega põhimõtteliselt võrreldav vaid selle aasta uuringu esimene pool e. elanikkonna küsitlus – aluseks võetud küsitlusankeet on kohendatult üle võetud eelnevate aastate uuringutest (st. küsimustik on otstarbekuse vaatenurgast ülevaadatud ning samuti kohandatud sobivaks kasutatavale meetodile, veebipaneelile). Andmete võrdlemisel tuleb siiski arvestada, et elanikkonna küsitluse tulemused on üldistatavad kõikidele Eestisestele Tartu linna külastajatele, mitte ainult nendele, kes liikusid suvel jalgsi Tartu kesklinnas. Selle tõttu on võrdlemine eelmiste aastatega osalise mööndusega, sest inimeste külastuseesmärgid ja -sihid on teise rõhuasetusega. Siinkohal on heaks näiteks need linna külastajad, kes külastasid ehk ainult linna piiril asuvat Lõunakeskust ning kesklinna piirkonda ei sattunudki – tänavaküsitluse meetodikat kasutades poleks nad sel juhul valimisse kuulunud.

Praeguse uuringu teine pool e. intervjuud turismikorraldajatega on kogutud andmete poolest kahtlemata oluline teabeallikas. Kas või juba selle pärast, et sarnast lähenemist pole eelnevates uuringutes kasutanud. 2010. aasta uuringus intervjuueeritute näol oli tegemist füüsiliselt välisriigis asuvate inimestega, kes polnud sageli ise Tartut külastanud. Seejuures aga sai nendega intervjuusid tehes paigutada Tartut ja laiemalt Eestit üldisesse turismisihtkohtade raamistikku, mis juhusliku inimesega tänaval poleks mõeldav. Seega on turismikorraldajate intervjuueerimisel hoopis teine kaal ja eesmärk ning võrdlusmoment külastaja vastustega ja seisukohtadega praktiliselt puudub. Pigem tasub kaaluda reisikorraldajatega intervjuude kordamist teatud aja möödudes ning seejärel saadud andmete võrdlemist praegustega. Hinnangud turismisihtkohtadele ja nendega seonduv probleemistik muutub küll aeglaselt, kuid üle aastate on teatav dünaamika kindlasti märgatav. Meetodilise erinevuse tõttu, nt. et intervjuueeritavad ei ole juhuslikud linnakülastajad tänavalt, vaid turismivaldkonnas igapäevaselt töötavad professionaalid – on antud uuringu osa andmete võrdlemise võimalus eelnevate uuringute tulemustega ebaotstarbekas.

Linna külastaja mediaan keskmine vanus oli 34 eluaastat. Võrreldes eelmiste aastate näitajatega on mediaan keskmine vanus väiksem, sest eelnevalt on see olnud läbivalt ~40 eluaastat. Kuigi eelmised uuringud seda meetodilise erinevuse tõttu välja ei toonud, selgub 2010.a. uuringust, et linnakülastajate seas on erinevatel põhjustel naisi märkimisväärselt rohkem kui mehi. Erinevus uuringute lõikes põhineb sellel, et tänavaküsitluses püüeldigi läbi kvootide vastanute ligikaudse soolise võrdse jagunemise suunas. Elanikkonna küsitluse veebipaneelis küsitleti inimesi üldvalimi ehk terve riigi suhtes proportsionaalselt. Sellest tulenevalt vastas vähem valimisse sattunud mehi, et nad on 2010.a. suvel Tartut külastanud ning vastupidi – suhteliselt rohkem naisi vastas, et nad on suvel Tartut külastanud.

Vaatamata meetodilisele erinevusele on uuringutest läbivalt selgunud, et Tartus viibimise põhjusteks on enamasti kas lähedaste külastamine või puhkusereis. Viimase ja eelviimase küsitluse kohaselt on kahe põhjuse osakaaluks 2/3 ja rohkem.

Tabel 19. Tartu Eestisese suvekülastaja Tartus viibimise põhjus

	2004	2006	2008	2010
Äri- või tööreis	8%	1/3	15%	9,9%
Õppe- või uurimisreis	3%		3%	6,8%
Konverents	-	-	1%	-
Sõprade/ tuttavate külastamine	20%	1/3	52%	32,8%
Puhkusereis	20%	15%	19%	31,7%
Kultuuri- või spordisündmus	6%	-	9%	11,7%
Muu	43%	12%	1%	7,1%

Kui eelmised uuringud on viidanud perega reisivate külastajate osakaalu suurenemisele Tartu suvekülastajate seas, siis 2010.a. uuring kinnitab 2008.a. uuringu tulemusi. Ligikaudu pooled linnakülastajatest on saabunud linna koos mõne oma pereliikmega. Sageduselt järgnevad sõbraga või siis üksi linna saabunud külastajad, kolleegid on reisikaaslasteks oluliselt harvemad. Jätkuvalt on Eestiseste linnakülastajate hulgas marginaalseks turismigrupiga linna külastamine.

Tabel 20. Tartu Eestisese suvekülastaja reisikaaslased

	2004	2006	2008	2010
Sõbraga	34%	29%	17%	28%
Perega	19%	20%	45%	46%
Turismigrupiga	1%	3%	-	1%
Üksi	28%	29%	33%	20%
Töökaaslasega	3%	1%	4%	5%

Ööbimiskohtade valikute dünaamika võrdluses aastate lõikes on kindlasti oma rolli mänginud 2010.a. uuringu meetodiline erinevus. Et seekord on arvesse läinud laiem hulk linnakülastajaid, st. ka need, kes viibis linnas tõesti ainult läbisõidul ning kesklinna jalgsi liikuma ei sattunudki, on vastusevariant „ei ööbi Tartus“ saavutanud suurema osakaalu. Võrreldes 2008.a. andmetega on majutusasutustes ööbimine muutunud sagedasemaks. Oluliselt on valimis vähenenud nende inimeste arv, kes ööbisid Tartus olles lähedaste juures.

Tabel 21. Tartu Eestisese suvekülastaja ööbimisvalikud

	2004	2008	2010
Majutusasutuses	10%	3%	6%
Sõbra/tuttava pool	60%	47%	33%
Ei ööbi Tartus	30%	50%	59%

Linnamiljööös mittemeeldinud asjadest on 2008.a. uuring toonud välja järgmist:

Peamiseks 2008.a. suvekülastaja väljatoodud aspektiks olid probleemid liiklusolude ja parkimisega. Seda 2004.a. uuringus ei ole täheldatud, küll aga 2006.a. uuringus koos linna ja maakonna nõrga viidasüsteemiga. Tartu suhteline vaikelu, puhkuse veetmise ja meelelahutusvõimaluste vähesust, on mainitud nii praeguses uuringus kui 2004.a. omas (antud uuringus 13% kõikide mainitud negatiivsete aspektide koguhulgast). Probleemid teenindusega on külaliste poolt leidnud mainimist läbivalt kõigis kolmes uuringus. Samas tuleks siin arvesse võtta seda, et positiivsete aspektide poolel on hea teenindus leidnud tunduvalt enam tunnustust kui halb teenindus negatiivsete aspektide poolel (vastavalt 91 ja 16 korral). Vähesel määral kuid jätkuvalt alates aastast 2004 on Tartu külastajad negatiivse aspektina toonud välja karavanautode ja

kämpinguvõimaluste puudumise (3% negatiivsete aspektide koguhulgast) ning kättesaadava info vähesuse (4%).

Uudsete, eelnevates uuringutes mittemainitud probleemidena tuuakse küllastajate seas välja arhitektuuri – eeskätt grafitteid ja silma riivavat hoonestust. Sarnaselt eelnevalt kirjeldatud probleemidega teeninduses, on arhitektuuriteemaatika samuti esindatud tugevalt nii positiivsete kui negatiivsete linna aspektide hulgas (11%), tugeva eelistusega esimese poole (vastavalt 148 ja 14 korral). Olulisimaks 2008.a. uuringus esmakordselt esilekerkinud aspektiks on probleemid joores isikutega, mis moodustasid 16% mainitud negatiivsete aspektide koguhulgast.

Probleeme liiklusega on enim välja toonud ka 2010.a. suveküllastajad, selles on kindlasti oma rolli mänginud suvised teeparandustööd Tartu kesklinnas ja kesklinna lähistel. Võrreldes eelmiste aastatega on ülejäänud probleemistik oluliselt muutunud. 2004.a. ja 2006.a. märkused halva viidasüsteemi kohta pole enam aktuaalsed, sest seda probleemina üldse välja ei toodud. Täiesti on nimetatud probleemide seast kadunud ka viited soditud seintele ja grafititele, arhitektuuriga seonduvad ebameeldivused piirnevad enamasti väidetega, et nn. kesklinna uus arhitektuur ei sobitu Tartu elulaadi ja -keskkonnaga. Samas on arhitektuuri-temaatika endiselt käsitletud nii positiivsete kui negatiivsete aspektide seas. Sarnaselt 2008.a. uuringuga on endiselt välja toodud probleeme alkoholi tarbinud või lihtsalt tülitavate inimestega, kes rikuvad head üldist linnapilti.

Tartu linnamiljöös meeldinud asjadest on 2008.a. uuring esitanud järgmist:

Arhitektuuri ja hoonestuse, eeskätt kesklinnas asuva renoveeritud klassitsistliku hoonestuse, väljatoomine Tartu positiivse küljena leidis laialdast äramärkimist (35,8%). Linnapildis ilusa arhitektuuri mainimine toimus enamasti koos linna üldise korrastatuse väljatoomisega, mida võib kokku võtta sõnadega rohelus, pargid ja puhas keskkond.

Olulise positiivse aspektina on Tartu küllastajad toonud välja hea teeninduse linna toitlustuskohtades ja majutusasutustes, sh. teenindajate kliendisõbraliku suhtlemise. Sellele annab oma panuse ka linna üldise hea atmosfääri väljatoomine küllastajate poolt. Eesti siseküllastajate hulgas on tunnustatud ka Tartu-spetsiifilist positiivset ja rõõmsat õhkkonda.

Arhitektuur mängib olulist positiivset rolli ka 2010.a. suvel Tartut küllastanute hinnangutes. Laias laastus ongi linna positiivsetel aspektidel kaks peamist rõhuasetust – kõigepealt linn ise oma arhitektuuri, korrastatuse ja rohelusega ehk hubane linnaruum ning linna lahed ja sõbralikud inimesed ehk meeldiv õhkkond. Põhimõtteliselt on meeldivad aspektid jäänud järjestuse suhtes küllaltki samaks, meetoodilise muutuse tõttu on vaid viited erinevatele positiivsetele aspektidele tasakaalustunud.

6. Kasutatud materjalid

EAS Turismiarenduskeskus (2008) Eesti positsioon puhkuse sihtkohana Soomes.

EAS Turismiarenduskeskus (2010) Eesti ja maailma turism 2009

EAS Turismiarenduskeskus (2008) Turism Lätist Eestisse

EAS Turismiarenduskeskus (2008) Turism Rootsist Eestisse

EAS Turismiarenduskeskus (2008) Venemaa konverentsi- ja preemiareiside (MICE) turg ning selle potentsiaal

EAS Turismiarenduskeskus (2009) Eesti potentsiaal puhkusesihtkohana Saksamaal

EAS Turismiarenduskeskus (2009) 2009. aasta suviste sisereiside uuring (vaba aja reisid)

EAS Turismiarenduskeskus (2010) Moskva ja Peterburi elanikkonna küsitlus: Eesti maine puhkusesihtkohana

European Travel Commission (2010) Annual Report 2009

7. Lisad

Lisa 1 Sisekülastaja küsitlusankeet

1. Kas olete käesoleval suvel (alates 1. juuni) Tartut külastanud?
 1. Jah, olen külastanud
 2. Ei ole külastanud
 3. Ma elan/töötan Tartus
2. Kui sageli Te üldiselt Tartut külastate?
 1. peaaegu iga päev
 2. 1-3 korda nädalas
 3. 1-3 korda kuus
 4. mõned korrad aastas
 5. 1 kord aastas
 6. korra 2-3 aasta tagant
 7. harvemini
3. Milline on Teie peamine informatsiooniallikas Tartu linna kohta? Millistest allikatest olete veel Tartu linna kohta infot saanud?

	Peamine allikas	Lisaallikas	Ei kasutanud
Turismiinfokeskus	1	2	3
Reisibüroo	1	2	3
www.tartu.ee	1	2	3
www.visittartu.ee	1	2	3
www.tartusnaeme.ee	1	2	3
Tartu linna facebook	1	2	3
Muu internetiallikas ...	1	2	3
Televisioon	1	2	3
Raadio	1	2	3
Turismitrükised	1	2	3
Ajakirjandus	1	2	3
Eelnevad külastused	1	2	3
Sõbra/tuttava soovitus	1	2	3
Muu allikas ...			

4. Kas olete märganud suvekampaaniat „Tartus näeme”? (Jah / Ei)
5. (Kui jah, siis kus ...)²
6. Mitu korda Te sel suvel Tartut külastasite? _____
Järgnevalt palume vastata küsimustele pidades silmas Teie selle suve ajaliselt kõige pikemat reisi Tartusse.
7. Mitu päeva Te kokku Tartus viibisite?
 1. Alla 1 päeva
 2. 2-3 päeva
 3. 4-5 päeva
 4. 6-7 päeva
 5. üle 7 päeva
8. Millise transpordivahendiga Te tulite Tartusse?
 1. Oma auto

2. Sõbra/tuttava auto
 2. Buss
 3. Rong
 4. Lennuk
 5. Hääletasin
 6. Muu_____
9. Kellega koos Te tulite Tartusse? (multi)
1. Üksi
 2. Perega
 3. Sõpradega
 4. Kolleegidega
 5. Ekskursioonigrupiga
 6. Muud kaaslased_____
10. Reisikaaslaste koguarv ...
11. Mis oli Teie reisi lõppsiht?
1. Tartu oli ainus reisisiht
 2. Tartu oli peamine reisisiht
 3. Tartu oli üks mitmest reisisihist
 4. Tartu oli vähem oluline reisisiht
 5. Viibisin Tartus vaid läbisõidul
12. Millised olid lisaks Tartule Teie reisisihid?.....
13. Mis oli Teie Tartu külastamise peamine põhjus?_____
14. Kas Te ööbisite reisi ajal Tartus? Jah / Ei
15. Kui Te ööbisite reisi ajal Tartus, siis kus? (multi)
1. hotellis
 2. külalistemajas
 3. hostelis
 4. sõbra või tuttava juures
 5. telgis
 6. muu_____
16. Palun nimetage paiku, mida Te Tartus olles külastasite_____
17. Palun nimetage üritusi, mida Te Tartus olles külastasite._____
18. Mis Teile Tartus meeldis?_____
19. Mis Teile Tartus ei meeldinud?_____
20. Millised olid Teie ligilähedased kulutused kroonides Tartus viibimise ajal:

Kulutused kaupadele/teenustele:	
Kulutused toidule:	
Kulutused meelelahutusele:	
Kulutused ööbimisele:	
Kulutused transpordile (k.a. transport Tartusse):	

Kontrollküsimused:

21. Teie kodulinn/vald:
22. Teie sugu:
23. Teie sünniaasta:
24. Kas olete kunagi Tartus elanud? Jah / Ei.
25. Mitu aastat Te Tartus elasite?_____
26. Kas olete kunagi Tartus õppinud? Jah / Ei

Lisa 2 Turismikorraldajate intervjuueerimise ankeet

1. Kui kaua olete korraldanud turismireise Eestisse/ Tartusse (Lõuna-Eestisse)?
2. Milline klient ostab enam Tartut sisaldavaid pakette?
3. Millised on need põhjused, miks soovite Tartusse tulla – mis aitab Tartut müüa?
4. Millised on olnud (peamised) raskused või takistused Tartu linna hõlmavate turismireiside korraldamisel?
5. Kas Tartu linn on olnud Eestisse korraldatud turismipakettides püsivalt sees? Juhul kui pole, siis mis ajast alates olete paigutanud Tartu reisisihtmärkide sekka ja miks?
6. Milline roll on Lõuna-Eestil/ Tartu linnal Teie korraldatud reiside seas?
7. Milliseid turismipakette müüte/ turismitooteid pakute Tartu linnas (konverents, spa, teatri jmt.)
8. Mida saaks Tartu linn või teised Tartu ja Lõuna-Eesti turismi korraldavad organisatsioonid, institutsioonid teha selleks, et koostöö ettevõtjate ja välismaiste turismikorraldajatega sujuks paremini?
9. Milliseid muutuseid näete lähemas tulevikus Tartu linna hõlmavates turismipakettides?

Lisa 3 Intervjueeritud inimesed ja organisatsioonid

Eesti

E-turist (reisikorraldaja)
Estonian Holidays (reisikorraldaja)
Pulp (ürituste ja reisikorraldaja)
Reisiekspert (reisikorraldaja)
The Baltic Event (ürituste ja reisikorraldaja)
The Baltic Guide (turismivaldkonna ajakirjandus)
Via Hansa (reisikorraldaja)

Venemaa

Baltic Service (reisikorraldaja)
Cit-Service (reisikorraldaja)
Cairos Touristic Service (reisikorraldaja)
Lira Travel Agency (reisikorraldaja)
Le Voyageur (turismivaldkonna ajakirjandus)
Nega Travel Company (reisikorraldaja)
Revu Tour (reisikorraldaja)
„Russian Travel & Culture Industry“ (turismivaldkonna ajakirjandus)
TourPressClub (turismivaldkonna ajakirjandus)
Versa Tour Operator (reisikorraldaja)

Rootsi

Estlandspecialisten (reisikorraldaja)
Rese Konsulterna (reisikorraldaja)
Resflex (turismivaldkonna ajakirjandus)
Scanworld (reisikorraldaja)
The Baltic Guide (turismivaldkonna ajakirjandus)
Tre K Travel (reisikorraldaja)
Your Next Tour (reisikorraldaja)

Läti

Amber Travel Baltic (reisikorraldaja)
Ar-Tur (reisikorraldaja)
Digitours (reisikorraldaja)
Impro Travels (reisikorraldaja)
Kamilplus (giidiõppe keskus ja reisikorraldaja)
Riga Tourism Co- Ordination and Information Centre (turismiinfo keskus)
The MiceCream (turismikonsultant)

Soome

Eckeröline (reisikorraldaja)
GlobeTop (turismikonsultant)
Heino Tours (reisikorraldaja)
Matka Vekka (reisikorraldaja)
Matkalehti (turismivaldkonna ajakirjandus)
Tallink Silja (reisikorraldaja)
Turku Touring (reisikorraldaja)
The Finnish Guild of Travel Writers (turismivaldkonna ajakirjandus)
Varsinais-Suomen Viro-Keskus (Soome-Eesti kultuuriühendus)

Saksamaa

Baltic Travel Group (reisikorraldaja)
Baltikum Tourismus Zentrale (reisikorraldaja)
Ebden Reisen (reisikorraldaja)
Hirsch Reisen (reisikorraldaja)
Mare Baltikum Reisen (reisikorraldaja)
Ost Reise Service (reisikorraldaja)
ZeitRäume Gruppenreisen (reisikorraldaja)
Via Cultus (reisikorraldaja)